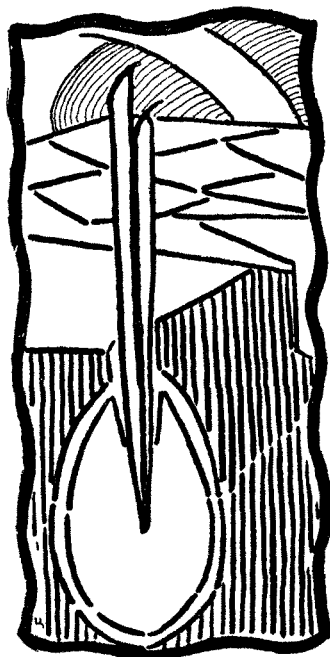

КНИЖНО ЗЪРНО

ОКУЛТНО СПИСАНИЕ

КНИГА

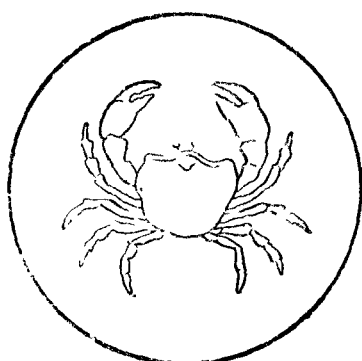
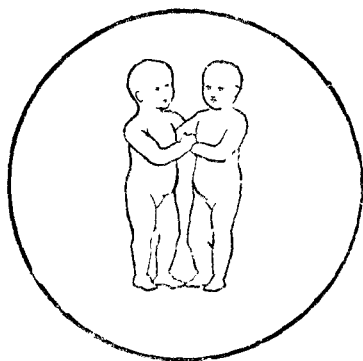

4 и 5

ГОДИНА ТРЕТА 1926

ЖИТНО ЗЪРНО

ОКУЛТНО СПИСАНИЕ.

ГОД. III.

СОФИЯ. — МАЙ — ЮНИИ 1926 г.

КН. 4, 5

ВЕЛИКАТА ЕРЕСЬ.

Днесъ, за човѣка на наши дни, духовнитѣ реалности сж понятия, мъртви умствени абстракции, въ които може да се влива едно или друго съдържание, и които не упражняватъ никакво биологично влияние въ живота. Истината, запримѣрь, е едно понятие само, което обитава леднитѣ върхове на единъ отвлѣченъ за човѣка свѣтъ, а не една жива сжщина, която се струи въ самия животъ и пулсира ведно съ великия му пулсъ.

И затова вие ще срѣщнете на всѣка крачка въ живота хора, които макаръ да сж „учени“ или „философи“ — говорятъ за истината, ала въ обикновения животъ не я живѣятъ. За да запазятъ своето положение въ свѣта, своята материална охолностъ, тѣ често жертвуватъ истината — и понѣкога зарадъ дребулии. Но ако единъ ученъ, или философъ, или какъвъ да е човѣкъ, който претендира на човѣчностъ, има такъвъ възгледъ за истината, по какво се отличава той отъ обикновенитѣ религиозни хора, заедно съ тѣхнитѣ пастири, чийто Богъ обитава на „небето“, нѣкждѣ

далечъ отъ живота, нѣкждѣ вънъ отъ него? По какво се отличаватъ тѣ отъ ония хора, които строятъ храмове на своя Богъ, кждѣто свръщатъ отврѣме на врѣме да му се „помолятъ“, или да му запалятъ една-два свѣщи, за да се втурнатъ пакъ слѣдъ това въ пазарищата на живота, кждѣто може и да се лъже, и да се хули и да се одумва, и да се горятъ „еретици“ и да се гонятъ и прѣслѣдватъ „безбожници“? Ония, за които Истината е нѣкждѣ вънъ, а не вжтрѣ въ Живота, по нищо не се отличаватъ отъ ония, за които Богъ е, „горѣ на Небето“. И затова виждаме често да се сдружаватъ тѣ, „атеиститѣ“ съ „набожнитѣ и благочестиви вѣрующитѣ“ противъ нѣкакви „еретици“. И тѣ заглушаватъ този ужасенъ дисонансъ съ толкова шумъ, и маскиратъ това карикатурно съчетание съ толкова реклами, че тѣлпитѣ загубватъ свѣсь.

Днесъ хората се само прѣпираатъ за нѣщата — тѣ и Бога искатъ да класифициратъ като нѣкакъвъ прѣдметъ или понятие, и Истината да „дефиниратъ“ и душата съ прѣстъ да пипнатъ или да я хванатъ като нѣкое покорно морско свинче, надъ което да правятъ своитѣ дисекции.

Прѣцѣняватъ ли се обаче нѣщата тѣй или иначе, влива ли се въ тѣхъ едно или друго съдържание, води ли се споръ за тѣхъ, човѣкъ може да бѣде положително увѣренъ, че тия нѣща не се прѣживѣватъ, че тѣ не сж и самитѣ реальности, а само тѣхнитѣ сѣнки. При такова схващане за нѣщата, хората иматъ чисто и просто едно интелектуално, сир. чисто формално отношение къмъ тѣхъ. Затова напр. вѣрата, любовта, истината, надеждата се смѣтатъ отъ мнозина като смѣтни душевни състояния, които създаватъ само различни мнѣния и възгледи.

Ето защо ние подържаме, че духовнитѣ нѣща трѣба да станатъ за човѣка така реални както хлѣба. Когато нѣкой каже на гладния „хлѣбъ“, той пита ли: що е хлѣбъ, какви сж физичнитѣ и химичнитѣ му свойства, и дали това което му даватъ е наистина хлѣбъ. Дайте му го само и щомъ го хапне, той веднага ще познае, че яде хлѣбъ, а не камъкъ. Човѣкъ, който се храни съ Истината, не пита като Пилата „Що е Истина?“

И когато човѣкътъ, у когото съзнанието се е пробудило се отказва отъ лъжата, той не прави това, защото то е казано нѣй-дѣ, или защото се налага като етична норма, а защото живѣе Истината и защото за него тя е насжщна необходимостъ като свѣтлината, въздуха, водата, хлѣба. За него Истината е живъ хлѣбъ, съ който се храни неговата пробудена душа, а не нѣкакво понятие, което може само да се анализира, безъ нѣкога да се постигне вжтрѣшната му сжщина. Не само това, ами издигнатия духовенъ човѣкъ опитно изживѣва всички ония пертурбации, които лъжата, да речемъ, внася въ цѣлото естество на човѣка съ всичкитѣ имъ пагубни послѣдици, които се проявяватъ въ онова неизбѣжно деформиране и израждане на органичнитѣ форми, въ изопачаване на чувствата и атрофиране на мисълта, съ една рѣчь: въ оня органически регресъ къмъ животинското. Нѣкои мислятъ, че може току-тѣй безнаказано да се говори лъжа.

Ония, които си мислят така — подмамени негли отъ заблудата, че истината и лъжата сж само нѣкакви отвлѣчени схващания на нашия умъ безъ биологична връзка съ нашето естество — жестоко се лъжатъ. И любопитно е какъ дори и материалиститѣ, които подържатъ, че душевния живогъ произтича отъ материята, че душевнитѣ процеси сж функции на клѣткитѣ, не могатъ да схванатъ, че всѣка мисль, чувство, емоция или какво да е прѣживѣване съ една рѣчь, остава дълбокъ отпечатъкъ въ органзма. Нали най-сетнѣ, споредъ тѣхъ, всичко е молекулярни движения, или както енергетицитѣ биха се изразили: енергетични трансформации и непрѣкъснати измѣнения на силови полета. Природата оставя неизличими отпечатъци върху живата материя защото всичко въ нея е живо: и силитѣ и законитѣ. Ето защо въ окултната наука се изучава кждѣ, въ кои органи по-конкретно се локализува дѣйствието на Истината, като радиращи центрове, какви форми тя създава въ своитѣ прояви, какъвъ е ритѣма ѝ въ хода на жизненитѣ процеси. Изучаватъ се сжщо и ония деформации, които лъжата прѣдизвиква, ония бѣлѣзи, съ които тя бѣлѣжи онѣзи, що я употребяватъ. И ако окултния ученикъ проучава гѣзи нѣща, конкретно ги провѣрѣва — а не само декламира, както разнитѣ ония рицари на фразитѣ — може ли той да продължава да си играе съ „истината“ и „лъжата“? Той прѣживѣва Истината и затова туй, което е за него прѣживѣване на душата е и неизбежно убѣждение на неговия умъ. Истина, вѣра, обичъ сж за ученика биологически живи. Гѣ произтичатъ дълбоко изъ изворитѣ на неговото съзнание, а не пълзятъ като сухи понятия по кората на неговия мозъкъ.

Съврѣменитѣ люде иматъ много чудновати понятия за духовнитѣ нѣща. Често ще срѣщнешъ хора, които говорятъ за свобода — било индивидуална или обществена, които обаче не държатъ на Истината като на единъ абсолютенъ принципъ въ живота. Тѣ подържатъ, че човѣкъ може да бжде свободенъ и безъ да живѣе въ Истината. Тия хора всжщностъ не знаятъ, що приказватъ. Защото свободата, това е резултатъ на Истината, нейнъ плодъ. „Истината ще ви направи свободни“ е казалъ Христосъ. Съ това той е изразилъ онази козмическа връзка, онова първично, божествено отношение, което сжществува между Истината и Свободата. И слѣдователно да искашъ да имашъ свобода, безъ да имашъ Истината, ще рече запримѣръ да искашъ да се родятъ круши безъ да има крушови дръвчета.

Ето защо въ всѣки импулсъ къмъ свобода, или въ всѣки актъ на свобода, колко и малкъ да е той, кждѣто и отъ когото да се прояви, окултниятъ ученикъ вижда проява на Истината. А въ Истината се изявява Богъ. Слѣдователно тамъ, кждѣто Истината я нѣма, нѣма го и Богъ. Хората могатъ да приказватъ колкото щатъ за Бога, могатъ да му строятъ храмове, да му палятъ свѣщи, да му кадятъ темянъ, но нѣма ли го великото присжтствие на Истината, отсжтствува и Богъ. И чудни сж наистина хората въ своитѣ схващания: тѣ мислятъ, че могатъ да замѣнятъ Истината, Любовта, Мждростѣта, чрѣзъ които живиятъ Богъ се

изявява, и на които почива божествения редъ на нѣщата съ нѣ-
какъвъ мъртавъ култъ, съ нѣкакви отживѣли религиозни форми,
отъ които животътъ се е отдръпналъ. И когато тѣ се мжчатъ да
задушатъ всѣка проява на свободната и жива мисль, която носи
въ себе си свѣтлината на Истината, тѣ извършватъ троенъ грѣхъ,
тѣ, трижди-еретицитѣ:

Противъ Любовта, която носи животътъ, защото убиватъ.

Противъ Мъдростъта, която носи Свѣтлина и Знание, защо-
то искатъ да погасятъ свѣтлината на живитѣ идеи.

Противъ Истината, която носи свобода, защото потъпкватъ
съ насилие всѣки устремъ на човѣшката душа за освобождение
отъ робството на многоликата заблуда.

Ала ония, които сж поели съ пълни гърди диханието на
Истината, никой не може да ги убие, никой не може да ги лиши
отъ тѣхната свѣтлина и свобода.

Защото свободата, това е великото дихание на Истината.

2.

* * * * *

Георги Томалевски.

Идващата раса.

Епохата въ която ние сега живѣемъ, е една прѣходна епо-
ха. За това е ставало дума и другъ пжтъ въ „Житно Зърно“. Както се изрази веднъжъ единъ приятель, нашитѣ дни, мязатъ на прѣдпразничнитѣ дни, презъ които кжшитѣ сж разхвърляни въ безпорядкъ. Тамъ домакинята почиства една слѣдъ друга всички въщи, за прииждащия день на празника.

Въ отдѣлната личность, въ отдѣлнитѣ народи, ставатъ чув-
ствителни пертурбации, които въ много кратко врѣме, измѣня-
ватъ порядкитѣ на цѣлия животъ. Въ личния, индивидуалния
животъ тая промѣна е вече доста ярко набѣлязана за тия, които
могатъ да наблюдаватъ и слѣдятъ душевния животъ на младото,
възрастващото поколение. Като изключимъ тия млади, които по
една или друга причина сж занемарили всичко, и сж се отдали
изключително на спортни игри и забави, има тукъ-тамъ единици,
които съ своя животъ, съ духовнитѣ си нужди, надвишаватъ да-
леко срѣтния уровень. За тѣхъ има родени питания, които до
скоро смѣтаха чужди на младитѣ. Въпроситѣ за симсъла на жи-
вота, за практическото приложение на висшия нравственъ законъ,
проблема за истинското християнство, занимаватъ мнозина, които

макаръ и закрити, незабѣлѣзани въ потока на общия животъ, грядятъ наченкитѣ на идващата раса, която ще бѣде неминуемо раса на повече братство и колективностъ. Бързото увеличение на идейнитѣ вегитарианци, въздържатели, и др., показва че е пробуденъ усѣта за една друга, по-широка правда, която има и по-голѣмъ размахъ. Отъ друга страна, проявяващия се общъ интересъ къмъ въпроси отъ живота, науката, религията, показва, че критичната мисль е наченала единъ вторъ, синтетиченъ етапъ, етапъ въ който разхвърлянитѣ факти се сглобяватъ въ единъ строенъ монизъмъ.

Това твърдѣние за едни се вижда прибързано, тъй като всекидневната практика ни показва друго, именно, че увеселителнитѣ заведения, кафенетата, и нощнитѣ локали се пълнятъ изключително отъ млади хора. Това е така, но ние знаемъ, че показалецъ за нравствената висота служатъ ония, които сж по върховетѣ на обществото, и знаемъ, че колкото и малко, незначително да е числото на издигнатитѣ, тѣ сж винаги като ква-са въ тѣстото, който го прѣвѣрща цѣлото въ хлѣбъ. Отъ личния примѣръ на тия призванитѣ, които най-често не сж окичени съ звѣнливи имена, ще се срутятъ веригитѣ на лошия навикъ, и ще паднатъ извргенитѣ разбирания, които създаватъ духовното робство.

Сжщото това, можемъ да прослѣдимъ и въ живота на народитѣ. Ако вземемъ прѣдъ себе си картата на свѣта, ще видимъ, че граицитѣ, които отдѣлятъ единъ народъ отъ другъ, сж писмо за голѣмия свѣтовенъ егоизъмъ. Завоевателната политика на народитѣ, особено на западноевропейскитѣ, „цивилизванитѣ народи“ начертахъ граници, които ще бждатъ причина за нови размирици и нови войни.

При сжществуващата разпоредба, за интереса на държавитѣ, има много племена, лишени отъ възможността да живѣятъ самостоятеленъ културенъ животъ и да говорятъ своя езикъ. Тѣхнитѣ сили, тѣхната духовна мощъ, се иждивява въ това, да се отбиватъ всички отровни стрѣли, цѣлящи тѣхното унищожение. Като се имамъ въ видъ при това, съврѣмения уровень на расово и национално съзнание, подобно отнасяне на силнитѣ фактори спрѣмо подчиненитѣ е не само неправда, а едно бавно, маскирано и жестоко насилие.

Но както въ личния, така и въ общественя животъ има вече нови насоки. Слѣдъ като се раздрусаха толкова империи въ свѣта, слѣдъ като се свалиха толкова корони, и се замѣниха съ нѣщо друго, (по-добро или по-лошо), тия онеправданитѣ, измгченитѣ отъ близкия опитъ, свормируватъ вече нови форми, нови методи за чакащата ги свобода. Това ще бѣде една крачка напредъ въ общественя животъ, далече по-смыслена, по-нравствена отколкото начина, по който се управляваха до сега държавитѣ на личния режимъ.

Всичкото това, що става срѣдъ видимия свѣтъ, показва, че свѣта се движи напредъ по строгитѣ отмѣрени закони на развитието или общъ планъ въ свѣта, които нареждатъ и личния и об-

ществения животъ, става ясно че, природата и живота въ нея не е пуста, слѣпа игра, а е манифестация на една грандиозна зами-сълъ, и всичко що става наоколо насъ, отсъствува за развитието, което си има своитѣ далечни, велики цѣли.

Ако ние хората бѣхме съ малко по-благородни сърца, ако можехме да виждаме страданията и бѣдствията на своя ближенъ, свѣта щѣше да има по-друга физиономия. И въ новата заражда-ща се епоха нѣщо идва да корегира нашето сърце. Отъ тамъ ще се корегира и свѣта. Това е стара, велика истина, която от-давна чака да стане практика въ нашия животъ.

Ако Европа наистина бѣше пазителка на мира, нѣмаше да начупва границитѣ на държавитѣ така, та при тия чупки да се раждатъ най-страшнитѣ, най-кървавитѣ конфликти. Ако тия, кои-то въ цивилизования западенъ свѣтъ, наричайки себе си миро-творци, обичаха мира повече отъ своитѣ каси и заводи, тѣ щѣха да направятъ нѣщо за тоя миръ.

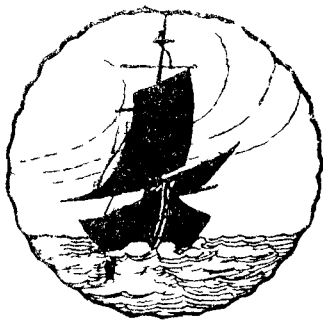
Ако най-послѣ духовнитѣ наистина се грижеха за своитѣ пасоми, както овчаря за своето стадо, нѣмаше да има тая стран-на безпјтица, нѣмаше да има страхъ отъ „ереси“, защото най-страшната ересь е тамъ, кждѣто липсва любовта.

Религията тогава не би била тѣй чужда, така непотрѣбна както днесъ, а щѣше да бжде една жива сила въ практиката на всѣ идневния животъ.

Забѣлѣзватъ се обаче въ всичкитѣ тия области нови дѣй-ци. Тѣ работятъ за обновата на човѣчеството, защото сж приз-вани за това.

И въ личния и въ общественя и въ духовния животъ сж направени стѣпки, които откривагъ хоризонти за по-свѣтло бж-даще. Това бждаще знахаритѣ на дръвността сж прѣдрекли въ науката за циклитѣ.

Това е новата раса, която бавно настѣпва, като новъ из-грѣващъ день.

ОСНОВИТЪ НА ДУХОВНАТА МУЗИКА.

Музиката е езикъ на чувствата.

Емануелъ Сведенборгъ, виденъ ученъ и ясновидецъ, или както го наричатъ още „Съзерцателъ на Свѣтлината“, съ своитѣ многобройни съчинения, прѣдставя твърдѣ голѣмъ интересъ отъ различни гледища, но ние ще се ограничимъ да изнесемъ тукъ само възгледа му за музиката, като духовна сила.

Споредъ Сведенборга, вжтрѣшниятъ животъ на човѣка се състои отъ мисль и чувство.

„Говорътъ, казва той, не е нищо друго, освѣнъ форма на звука. Звукътъ съотвѣтствува на чувството, а говорътъ на мисльта; затова чувството звучи, а мисльта говори . . .“ Слѣдователно, ако мисльта се изразява чрѣзъ членораздѣлната рѣчь, чувството би трѣбвало да се изрази чрѣзъ музиката, която е организиранъ звукъ.

„Всѣко чувство притежава въ себе си едно особено свойство — да произвежда пѣсенъ. Човѣкъ не може да пѣе, ако никога не е обичалъ. Любовьта е живиятъ коренъ на музиката, и затова единъ компонистъ съ студенъ темпераментъ никога не може да има успѣхъ.“

— „Пѣсенъта на небето е чувство на душата, изразено чрѣзъ устата като една модулация: то е вече звукъ, отдѣленъ отъ рѣчъта, произлизащъ отъ Любовьта, чувство, което дава животъ на говора.“

Звукътъ на рѣчъта, се различава отъ този на пѣсенъта, защото тукъ чувството е вжтрѣшната сила, която създава музикалнитѣ тонове и ги организира въ форма на мелодия, която съотвѣтствува по характеръ на чувството, що я създава.

И тъй, музиката е отдѣлена отъ думата, както чувството — отъ мисльта. Животъ на рѣчъта дава звукътъ, и съвършенството се състои, именно, въ съчетанието на произнесената дума съ модулирания звукъ. Говоренето е само една частъ отъ пълния говоръ, чиято втора половина е музиката.

Рѣчъта е въ услуга на интелектуалния центъръ, тъй като тя е изразъ на мислитѣ, а музикалниятъ езикъ — на емоционалния центъръ, понеже изразява добродѣтѣлътъ или порока. Музиката има сила да прѣдизвика хармонично трептение на всички струни въ човѣшкото сърце.

И така, произнесената дума достига пълната си сила, ксга-то е въ съчетание, както казахме по-горѣ, съ модулирания, споредъ живото сходство звукъ. За да илюстрираме това твърдение, да вземемъ за примѣръ нѣкои вдѣхновени оратори. Тѣхниятъ гласъ е топълъ, богатъ съ най-разнообразни интонации и нѣжни нюанси, а думитѣ — една истинска изговорена музика, която трогва дълбоко слушателитѣ. На кого отъ насъ не се е слу-

чвало да бжде ентузиазизиранъ отъ топлата, пламенна рѣчь на нѣкой разгорещенъ ораторъ, а послѣ, при прочита ѝ да я намѣри студена и даже съ ограничени и бѣдни мисли? Да, тъй е, защото гласътъ на оратора е билъ отзвукъ на музиката отъ собственитѣ му изживявания, които събуждайтъ у насъ цѣль свѣтъ отъ чувства. Силата на рѣчта не почива въ значението на думитѣ, но въ чистото чувство, прѣчупено като звукъ; и не мислитѣ сж причина за нашата емоция, а музикалнитѣ акценти, които нюансиратъ различнитѣ периоди на рѣчта.

Тукъ се крие и тайната на демагозитѣ, които посрѣдствомъ своитѣ жестове и интонация увличатъ и вълнуватъ слушателитѣ си.

Единъ вдъхновенъ музикантъ знае какъ да свърже богатството на духовнитѣ мисли съ силата на чиститѣ чувства въ една съвършенна музикална продукция и по този начинъ изпълнява една велика задача, защото дѣйствува непосредствено на човѣшкитѣ сърца; събуждайки най-добритѣ чувства у хората, той играе вече ролята на организаторъ и създателъ на бъдащото хармонично общество, желано, но не създадено въ древността, когато мждрецитѣ на древна Гърция сж казвали: „Всѣки социаленъ строй почива върху добрата музика“, която, като една висша духовна сила опрѣдѣля морала и общественото благо.

Ето слѣдователно, какъ музиката може да се разгледа като социална функция.

Музиката е единъ живъ езикъ, който се отзовава право въ човѣшкото сърце и събужда тамъ най-разнообразни чувства.

Музиката е универсаленъ, всеобщъ езикъ, защото тя е сжществувала прѣзъ всички врѣмена, въ всички мѣста, и защото всички народи пѣятъ и сж чувствителни къмъ чара на музиката. Не пѣятъ ли навсѣкждѣ, и не сж ли пѣли при всички случаи въ социалния животъ?

Тукъ му е мѣстототъ да се отбѣлѣжи още, че музиката е била винаги свързана съ религиозния култъ, за което свидѣтельствува и самата Библия.

Ние имаме свещения примѣръ на Учителя — Исусъ самъ е пѣлъ химни заедно съ послѣдователитѣ си, (Матей, 26:30).

Послѣ, да прослѣдимъ историята на Израиля въ библията; ще видимъ навсѣкждѣ, че музиката е била съблюдавана като висшо религиозно изкуство. Свещеннитѣ книги сами свидѣтельствуватъ за важността на музиката въ храма на Иехова.

„Музиката, като духовенъ езикъ на висшитѣ чувства, е дала отличенъ изразъ на религиознитѣ мисли и е осществявала щастливото съчетание между свещенната поезия и чистата мелодия; затова въ Иерусалимския храмъ изповѣдитѣ сж били пѣсень, съпроводена отъ инструменти.“

Сведенборгъ често наблѣга на съотвѣтствието между музикалнитѣ инструменти и силитѣ на духовния свѣтъ. Ще видимъ това въ слѣдующия цитатъ: „Извѣсно е, че различнитѣ чувства се изразяватъ чрѣзъ разни видове инструменти. Когато има хармонично съчетание, тѣзи чувства сж сполучливо възпроизведени отъ инструментитѣ. Музикантитѣ — компетентни по този въпросъ,

разбира се, знаят тѣзи нѣща, и ги използватъ по единъ цѣлесъобразенъ начинъ. Знае се сжщо, че първоначалното познание на човѣка не се е дължало нито на науката нито на изкуството, но на слуха и тънкото му чувство. Очевидно е, слѣдователно, че това познание не води началото си отъ физическия, но отъ духовния свѣтъ. Значи има една връзка, едно съотвѣтствие между нѣщата, които произтичатъ отъ физическия свѣтъ и нѣщата, които произлизатъ отъ духовния свѣтъ. Хармоничното звучене и вариациитѣ му съотвѣтствуватъ на състоянията радостъ и веселие, които сжществуватъ въ духовния свѣтъ като чувства, а на физическия се проявяватъ като Добро и Истина. Та ясно е, че музикалнитѣ инструменти отговарятъ на божествени и духовни чувства.“

Този интересенъ цитатъ съдържа нѣколко точки които заслужаватъ да бждатъ по подробно разгледани. Нека най-напрѣдъ да отбѣлѣжимъ съотвѣтствието между двата главни вида чувства и двѣтѣ категории музикални инструменти. Емоциитѣ отъ божествения свѣтъ съотвѣтствуватъ на инструментитѣ съ непрѣкъснатъ звукъ, каквито сж напримѣръ духовитѣ инструменти, а емоциитѣ отъ духовния свѣтъ съотвѣтствуватъ на инструментитѣ съ прѣкъснатъ звукъ — струннитѣ инструменти. Сведенборгъ опрѣдѣля точно принципитѣ на този духовенъ оркестъръ, но тоя въпросъ ще разгледаме малко по-нататѣкъ.

Но сега, нека отбѣлѣжимъ, че създаването на оркестъра въ древния иерусалимски храмъ не е било нѣщо случайно, а е почивало на точното прилагане на науката за съотвѣтствието между силитѣ на духовния свѣтъ и нѣщата на физическия свѣтъ. Музиката тамъ е била употребявана по наученъ начинъ, като една висша духовна сила и музикантитѣ сж били третираны като свещеннослужители, изпълняващи важенъ религиозенъ обредъ.

Да пояснимъ сега горното твърдение: „когато има хармонично съчетание, емоциитѣ сж сполучливо възпроизведени отъ инструментитѣ“. И тъй е. Музиката не би могла да оставя такива дълбоки впечатления въ душата на човѣка, ако самата хармония не бѣше присжца на чувствата въ човѣшкото сърце.

Великитѣ компонисти (имамъ прѣдъ видъ тѣзи които основно познаватъ музикалното изкуство и долавятъ личната естетика на всѣки едного) знаятъ сполучливо да изразятъ, посрѣдствомъ хармонични комбинации всички човѣшки страсти и по закона на съотвѣтствието събуждатъ у слушателитѣ си сжщия родъ чувства, изразени чрѣзъ тѣхнитѣ музикални акорди.

Всѣка страсть, събудена у човѣка, се развива въ неговото въображение, кждѣто приема съотвѣтната форма, и ако волята не противопостави нуждата за случая сила, човѣкъ би удовлетворилъ всѣко свое желание.

Мнози мислятъ, че това магьосващо изкуство е безопасно; тѣ не могатъ да разбератъ, че то е една дълбока сила, която докосва и най-тънkitѣ струни на човѣшкото сърце; тѣ третиратъ музиката като абсолютно безвръдна, като простъ шумъ безъ всѣкакво значение.

Ние обаче, които отъ личенъ опитъ познаваме силата на организирания звукъ, можемъ да прѣдставимъ слѣдующето на тѣзи, които си въобразяватъ, че музиката е само сборъ отъ звукове безъ стойностъ.

Вечеръ е. Тълпи отъ народъ се стичатъ къмъ театритѣ или концертнитѣ зали. Тѣ слушатъ, нервитѣ сж обтегнати и веднага слѣдъ това бурни аплодисменти. Ето слѣдователно, какъ тази музика е дълбоко изживѣна, и какво впечатление произвежда на тълпата!

Истинскитѣ познавачи на музиката, тѣзи, които владѣятъ тайнитѣ на професията си, могатъ да пробудятъ у човѣка и най-нисшитѣ страсти, посрѣдствомъ различно комбинираниѣ звуци, съотвѣтни на нисшитѣ чувства. Тѣй че, съ право можемъ да наречемъ музиката езикъ на чувствата — положителни или отрицателни, като и рѣчта — изразъ на мислитѣ — истинни или фалшиви.

Музиката е една тайна, проникваща сила, и вратата на душата е широко разтворена за този живъ езикъ на чувствата. Ясно е слѣдователно каква важна социална функция извършва тя и какъвъ гибеленъ факторъ е често за упадъка на нравитѣ и характеритѣ. Въ такъвъ случай тя разрушава общественото тѣло, и често това разрушение е тѣй силно и отива незабѣлѣзано тѣй далечъ! А злото и лъжата сж се гнѣздили даже и въ гърдитѣ на старитѣ религии, и затова музиката на тѣхния култъ е била извратена като тѣхнитѣ фалшиви догми. Говоря, именно за тази псевдо-религиозна, театрална музика, прѣнесена въ черквата отъ речомирани компонисти.

Не всѣка хармония е подходяща за култа, и даже твърдѣ често тя е въ пълненъ дисонансъ съ истинското религиозно чувство. „Между сжщината на Доброто и Истината и звуковитѣ, а слѣдовително и инструментитѣ, сжествува едно съотвѣтствие“, казва Сведенборгъ. И обратно, между сжщината на злото и лъжата и звуковетѣ може да сжествува едно противоположно отношение, и този случай именно, може да се вмѣкне незабѣлѣзано въ духовната музика, а по този начинъ и въ душата. Това сжествува и въ свърѣмнената религиозна музика, и ще се чувствува много по-силно за въ бъдаще, когато музиката ще се върне къмъ своята чистота, и когато човѣкъ, ще придобие усѣтъ, чрѣзъ който да може точно да опрѣдѣля характера на чувството, изразено по музикаленъ начинъ.

Споредъ Сведенборга, емоциитѣ отразени въ музиката могатъ точно да се доловятъ, защото той твърди, че звукътъ, било на говора, било на пѣсенъта или на вика, произлиза отъ едно вътрѣшно чувство и вътрѣшна мисль, които сж вътрѣ въ звука, и тѣзи които внимаватъ и мислятъ, могатъ лесно да ги доловятъ, чрѣзъ разнитѣ интонации при рѣчта, чрѣзъ мелодичнитѣ прѣчупвания, при пѣсенъта, и чрѣзъ хармоничнитѣ комбинации, при музикалнитѣ композиции.

Възможно е значи да се долови чувството и мисльта, скрити въ религиозната музикална продукция, и даже да се опрѣдѣли отъ кждѣ произлиза вдъхновението. (Винаги, когато музикал-

ното парче е продуктът на вдъхновение, последното силно се чувствава). Може да се схване, дали вдъхновението слиза изъ висшигъ сфери на Доброто и Истината, или произлиза отъ сферата на злото и лъжата, или пъкъ прѣдставлява нѣкаква смѣсъ отъ добро и лъжа, отъ зло и истина.

Всичко това се схваща, прѣди всичко, по формата на пѣснѣта или мелодията, слѣдъ това по ритмуса и характера на модулациитѣ, и най-послѣ по диспозицията и качеството на хармонията.

Отъ всичко казано до тукъ, може да се резюмира слѣдното: Музиката произлиза отъ чувство, което носи въ себе си силата да извиква у слушателитѣ друго чувство, съотвѣтно по характеръ на първото.

Отъ религиозна гледна точка, музиката е играла грамадна и необходима роля у всички народи, които сж имали култъ, отъ древността до наши дни, и можемъ слѣдователно да кажемъ, че безъ музика нѣмаме истински култъ.

И наистина на всѣкъждѣ и всѣкога музиката е била свързана съ всички голѣми церемонии, съ всички празници и забѣлжителни манифестации въ религиозния и социалния животъ, защото само тя удовлетворява нуждата въ човѣшкото сърце — вѣчно трептящата жива арфа.

Творецътъ не е създалъ нищо несполезно и излишно; музиката, слѣдователно е на своето мѣсто.

Има хора, разбира се, които злѣ разбиратъ, всичко това или никакъ не го разбиратъ. защото нѣматъ съзнание, и защото не чувствуватъ; липсватъ имъ хармонични струни въ сърцето!

Трѣбва ли да се очудваме? Ако съществуватъ слѣпородени и глухи: защо да нѣма и такива, на които да липсватъ „музикални струни?“ Има толкова много физиологични и психологични недостатъци!

И тъй, отъ музикална гледна точка, съществуватъ хора, „глухи по сърце“. Тѣ се съмнѣватъ и даже отричатъ силата на музиката, безъ да си даватъ смѣтка, че отричането не е доказателство, и че по този начинъ издаватъ само своето невѣжество и незнание.

Ние, разбира се, ще оставимъ на страна тѣзи „музикално твърди по сърце“ и ще се занимаваме съ „любителитѣ на златната хармония“ чиито сърдечни струни даватъ хармониченъ отзвукъ на трептенията на небесната арфа.

И тъй, основната база, върху която съградихме горното бѣше: музиката е сила отъ духовния свѣтъ:

Всѣко нѣщо, което е активно произлиза отъ единъ ПРИНЦИПЪ, които е неговъ изворъ или начало.

Всѣко нѣщо притежава своето „какъ“? и „защо?“ Мисълта винаги търси да открие „какво е едно нѣщо“ и „защо то е тъй.“

И най-послѣ, ако въпросътъ се отнася до една дѣйстваща сила, мисълта трѣбва да открие начина по който дѣйствува тя.

Прѣди всичко, ние знаемъ, че духовния принципъ на музиката е емоцията; и ако минемъ покрай това „какъ“? ще дадемъ слѣдния отговоръ: Музиката е реалниятъ изразъ на чувството, слѣдователно тя е езикътъ на сърцето.

Всѣки езикъ е образуванъ отъ съставни елементи. Сжщото е и съ музикалния езикъ, чийто различни прѣчупвания, почиващи на опрѣдѣлени височини прѣдставятъ едно доловимо чувство.

Сведенборгъ казва тъй: „Небесната пѣсенъ е звучаща емоция; звукатъ е една модификация на чувството. Както мисълта се изразява чрѣзъ думата, така и чувството се изразява чрѣзъ пѣсенята“.

И тъй, музиката е всеобщиятъ езикъ на чувства та, и това е именно отговорътъ на нейното вжтрѣшно „какъ“?

Сега да отговоримъ на втория въпросъ: „защо“?

Всичко, което сжществува е създадено, за да служи за нѣщо друго; слѣдователно истинското „защо“ на музиката — това е нейната собствена цѣль. За какво служи тя?

Музиката, като социална функция, както казахме и по-горѣ, отъ духовна гледна точка, дѣйствува въ три области:

- 1). Като религиозна музика, въ култа.
- 2) Като концертна и театрална музика, и най-послѣ, като
- 3). ефикасно срѣдство при лѣкуването.

А — Музиката, като духовна сила може да бжде винаги чувствителенъ елементъ въ култа, но необходимо е умѣние, да се използва по единъ цѣлѣсъобразенъ и подходящъ начинъ.

В — Въ наши дни концерта и театъра сж необходимъ елементъ въ живота на повечето отъ сжврѣменниците ни, особено въ голѣмитѣ градове. Не говоримъ, разбира се, за духовния концертъ, който ще се създаде отъ бждащето.

С. — И най-послѣ, свещенната, духовна музика може да се използва като могъща животворна сила.

Сега, по какъвъ начинъ музиката упражнява своето влияние? — Азъ отговарямъ заедно съ Сведенборга: „По закона на съотвѣтствията“, и сигуренъ съмъ, че не си противорѣча. Всѣки би могълъ самъ да провѣри живитѣ отношения между сжществата и нѣщата отъ нашия физически свѣтъ и тѣзи отъ духовния. Самъ Сведенборгъ, този великъ ясновидецъ, се е занимавалъ тъй много съ тѣзи тайни съотношения и съотвѣтствия, които свързватъ нашия съ духовния свѣтъ. Благодарение на необикновенното си ясновидство, което му дава възможностъ да живѣе постоянно и едноврѣменно въ материалния и духовния свѣтъ, той е могълъ на едно мѣсто и въ едно и сжщо врѣме да провѣржава „чрѣзъ очитѣ, и „ушитѣ си“ тайнитѣ, вжтрѣшни съотношения, които свързватъ всичко сжществуващо въ двата свѣта.

Азъ ще завърша съ единъ великолѣпенъ цитатъ изъ единъ отъ неговитѣ най-хубави спомени:

„Всѣка утринна изпѣва чистата мелодия на единствената, вѣчна Любовь. Гласътъ на нейната пѣсенъ леко докосва души-тѣ на тѣзи, които я дочуватъ, и тѣ тихо начеватъ да звучатъ въ тази безпрѣдѣлна, всеобща хармония“.

Отъ френски Д, К - ва.

Ами-Са жъ,

ПСИХОЛОГИЯ НА ВЪРАТА.

Въпроса за вѣрата е толкова старъ колкото и самата наука, религия, философия. Мнозина сж се занимавали, занимаватъ се и сега богослови, теолози, психолози, гносеолози и пр. Ний го изнасяме за това, тъй като днесъ безпѣтицата, що цари изъ всички области на човѣшката мисль се е отразила, и може би най-много, върху разбиранията на вѣрата, когато пълното диференциране на науката доведе до едно трагично противоречие съ вѣрата, за която не остана мѣсто въ науката, а въ религията се замѣни съ книжна догма. Нужно е едно по-ново изяснение по-ново съпоставяне съ знанието, нова преоценка на тоя старъ въпросъ отъ чието разрѣшение и примирение съ науката зависи посоката на новия градежъ на културата. А излишно е да се повтаря, че всички ние живѣемъ въ епоха на съзиждане, пресъздаване на ценности и преоценка на старитѣ. Та на всички се пада пай да ги творимъ и тъй вземемъ страна въ живота.

Какво разрѣшение дава съвремената философия? — Биологичния интуитивизмъ или философията на трептящия животъ, непосредств. опитъ' прѣмахва коренното различие между вѣра и знание като ги настанява на едно общо еволюционно гледище. Вѣрата и знанието по този начинъ стоятъ на една и сѣща плоскостъ. Тя не е вече религиозна догма, абстракция, или дейност на сърцето както се мислеше, но въ акта на вѣрата сж дейни всички наши психич. способности, които засѣгатъ критериитѣ на мисленето и границитѣ на човѣшкото знание, открива възможността на една свѣрхсетивна реалностъ. За чието съществуване нѣма друго доказателство, освенъ вѣрата и нейната сигурностъ. Вѣрата е предугаждане на знанието, единъ опитъ по пътя къмъ него, и обратно, натрупани знания минаватъ въ вѣра, или чиста преживѣлица съ абсолютна сигурностъ.

Истинскитѣ, познания, които имаме могатъ да бждатъ отъ субективенъ и обективенъ характеръ. Когато една истина почива на субективни данни, тогава имаме вѣра. Като такива данни могатъ да се взематъ непосредна преживѣлица, интуиция, нѣкое естетическо или религиозно чувство, вѣра въ безсмъртие, Богъ, свобода и пр. Всички тия познания не могатъ да се докажатъ обективно съ нашата логична способностъ, нито съ фактитѣ на нашитѣ сѣтива. Затова вѣрата е ирационала, илогична, чиято сигурностъ превишава сигурността на външнитѣ фактически и формално логични доказателства.

Знания ще имаме тогава когато даннитѣ, свидетелствата почиватъ на обективни данни. Мѣрило за обективностъ ще бжде нашата логична способностъ и нашитѣ 5 сѣтива: споредъ това ще имаме емпирични и рационални знания.

Значи привидното различие, противоречие между вѣра и знание се корени върху това основно противоположение субект-обектъ и отъ непознаването на тѣзи два мира, или ще отречемъ единия или другия (вѣрата или знанието).

Но фактът е, че днес науката не познава така добре субективната, психична природа на човъка. Човъка, съ своя вътрешен психичен мир, не е станал още обектът на наука. Психологията доколкото имаме днес, не отива по далеч от психологията на усещането и възприятието. Та затова не можем така резко и лесно да разграничим обективната от субективната истина. Това сж само условности на човъшкия ограничен ум. Тъ като че ли се преливат и вървят успоредно.

Житотът въ своя бръз трепет изпреваря с хиляди години науката! и не ще е чудно ако кажем, че много истини, които днес „живеем“ се смътат за субективни, след време стават обекти на науката. И навърно голъм дял от съждения, които сега смътате за обективни истини ще се окажат съ течение на времето неистини.

Нима знанието на сжда въ „Братя Карамазови“ който имаше въ ржцѣ всички „обективни данни“ за виновността на Димитрий, след време не пропада, а вѣрата на Алюша, който нѣма никакви „обективни данни“ за невинността на своя братъ, освенъ вѣрата въ доброто на хората и любовта му къмъ тѣхъ, респективно неговия братъ, преминава въ знание, тъй като сжда узнава следъ време истината. Кждѣ е истината? Въ ония външни сплитания на обстоятелствата ли, или оная вътрешна психологическа връзка на нѣщата. Какво странно преплитане на вѣра и знание!

Нѣма знание въ което да нѣма вѣра и вѣра въ която да нѣма знание. Тъ сж два полюса на човъшкия стремежъ да търси и отговори на оная безпокоенъ въпросъ защо? кждѣ съмъ? кждѣ отивамъ? Що ме заобикаля? Дали човѣкъ ще вѣрва или знае, не е важно, но той трѣбва да успокои, задоволи оная копнежъ на познание — тревожния духъ на човъка. Както теорията на „електронитѣ“ разни философски системи успокояватъ знающия, учения, така и вѣрата въ Богъ, безсмъртие, добро, успокояватъ вѣрващия.

Какъ се откриватъ вратитѣ на вѣрата въ науката и каква е тя въ нея? Ний опредѣляме науката като система отъ достатъчно обосновани факти. Но тя е и достатъчно скромна за да признае че не може да владѣе (нѣма тая физическа възможность) цѣлата оная система отъ отношения въ и чрезъ която факта сжществува. Единъ фактъ е свързанъ и е въ отношение взаимно проникване съ цѣлата вселена, съ всичко онова, което е видимо и невидимо извѣстно и неизвѣстно.

За разкриване на фактитѣ, за нуждитѣ и обясненията си, за да се попълнятъ фактитѣ, тъй че да се мислягъ въ една непрекъсната и безпротиворечива верига изъ която да могатъ да се извлекатъ, наукитѣ прибегватъ до хипотези, върху които градятъ теории. Хипотезата, следователно е едно мисловно построение, предназначено да замѣсти неизвѣстнитѣ недадени факти — тя съдържа единъ елементъ на вѣра. За науката е невъзможно да избегне хипотезата, като помощно и методично средство, и ето защо научнитѣ истини, въпрѣки да не се отрича тѣхната истин-

ност и важност, до известна степен имат условен характер, важат винаги с едно „ако“. Въ хипотезата значи има „вѣра“ която е наполовина вѣрвана. Въ нея има едно „да“ и едно „не“ въ различна степен. Ако се появи нов факт, хипотезата пада. Хипотезата е нѣщо недоказано, без свидетелство по условие, средство за знѣние — полета-лека чрез хипотезата ний превзимаме вѣрата въ областта на знанието, докато най-сетне съвсемъ я замѣстимъ съ знание, което е целъ. Това е идеалната целъ на науката.

Тѣй, ученитѣ въ своя стремежъ къмъ познание сж отивали въ краенъ материализмъ или интелектуализмъ, като сж отричали духовното начало, или сж го превърнали въ абстракция. (теория): така сж преградили пътя за понататѣшно знание, спирайки само на видимия факт.

Богословитѣ и теолозитѣ пъкъ сж прѣвърнали вѣрата отъ чиста преживѣлица въ една книжна догма, което се изравнява вече съ религиознитѣ вѣрвания и суевѣрия.

Тѣй че ако не отиваме по далечъ отъ буквата на това което се е казвало за богословитѣ и ученитѣ, и ако спремъ върху сжщността на това, което тѣ правятъ, неволно бихме помислили че първитѣ сж пробили подъ реалността на живота дълбокъ тунелъ отъ космологически, теологически и тѣмъ подобни доказателства, а вторитѣ сж прехвърлили надъ нея изященъ мостъ отъ натрупани факти и понятия, а кипящия животъ протича между тия два искусствени пътя, безъ да се допира нито до единия, нито до другия.

Да видимъ тогава, какво ще ни каже оня живъ непосредственъ опитъ на вѣрата и живото знание? Дали науката, така откъсната отъ вѣрата, може всецело да обгърне нашия животъ? Дали може да задоволи всички потребности на ума и сърдцето, да помогне на нашето усъвършенствуване? До къде сж нейнитѣ граници и дали въ нашето вѣрую трѣбва да има хипотези и теории?

„Докато сжществуватъ теории и хипотези и хората се ръководятъ отъ тѣхъ, свѣтътъ нѣма да прокопса“ казва единъ съвремененъ мждрецъ. Вѣрата е основа на живота, какво значи? — Човѣкъ вѣрва преди да знае, защото той живѣе преди всичко. Никой не се съмнѣва въ собственото си битие. Усѣмнишъ ли се въ собствения си животъ, значи да сложишъ преграда на живота — да приемешъ смъртта, а това е неестествено, всѣки бѣга отъ смъртта. Да вѣрвашъ въ оня животъ, що протича въ тебъ, то е да знаешъ че ти си частъ отъ вечността, че ти си безсмъртенъ. Вѣрата е, значи единъ първиченъ непосредственъ фактъ въ нашия животъ отъ когото изхождатъ всички други факти.

Тя съставя най-съществената потребностъ на нашия вътрешенъ духовенъ животъ и е така неразделна отъ него, както дишането е невъзможно за нашия телесенъ животъ. Да имашъ вѣра въ себе си значи да си намѣрилъ оная велика възможностъ на Добро, да вѣрвашъ въ Бога — оная велика Разумностъ въ Козмоса, която бди и ръководи сдбата на човѣка и всичко живо.

Въра въ злото не може да се каже, по скоро съмнявамъ се въ злото.

Всѣка непредубедена чиста душа, незаразена отъ отровата на съвремения атеизъмъ, има едно естествено знание, че злото е преходно, крайно, най-малката възможностъ на добро и че доброто винаги побѣждава. Отъ кжде идва тая въра? — Казватъ че тя е даръ Божий. И наистина всички ний сме отломки отъ онова Добро, Красота, Истина, и колкото малко блестяща да е тая отломка, искра отъ Вечния Огънь, все пакъ блещука въ насъ и въ моменти на страдание вдъхва ни въра, че нѣкой бди надъ насъ че нѣма вечно да ни остави въ тия страдания, влива куражъ да вървимъ изъ своя пътъ. А тъй като съ своя умъ неможемъ да обгърнемъ тая безкрайностъ, това единство, неможемъ да я докажемъ затова въ насъ е вложенъ единъ вътрешенъ стремежъ да се слѣдемъ съ нея, да я величаемъ, да върваме че тя съществува.

Великъ даръ е това земний човѣче, пази го дълбоко въ сѣкровищницата на своята душа, въ твоята свѣтая свѣтихъ!

Вѣрата предполага идеалъ и то високъ идеалъ. Който нѣма идеалъ нѣма и въра — вѣрата произтича отъ идеала. А що е идеалъ? — Най-високата точка на човѣшкия стремежъ, зенитътъ на копнежа на кждето се насочватъ усилията на личносттага и и тия на цѣлото. Идеалътъ съдържа винаги нѣщо надхвърлящо човѣшкия постигъ въ дадено врѣме, затова трѣбва да му вървашъ за да можешъ да го реализирашъ.

Началното движение на вѣрата е въ сърдцето. Велико сърдце се изисква за върващия. Върха на вѣрата е въ духа — сила за Велика жертва за единъ приетъ идеалъ. Всѣки има сърце, значи всѣки има въра, защото въ него се корени единъ подсъзнателенъ стремежъ къмъ развитие; а като таквъ стремежъ тя е неизкоренима отъ човѣшкото сърце, присъща на всички; затова я намираме и въ безвѣрника. Дали човѣкъ ще върва въ Бога, безсмъртие, „категорически императивъ“ на Канта, „електрони“ въ „Айнщайновото единно начало“ „индивидуалиа психична регресия“ на Фройд, не е важно. Колкото и да се мжчатъ атеиститѣ да прокудятъ вѣрата, тѣхнитѣ усилия ще останатъ безплодни. Вѣрата е неугасима. Народитѣ не могатъ да живѣятъ и личноститѣ не могатъ да творятъ безъ нея.

Вѣрата е положителенъ, целостенъ принципъ, Сждържа едно „да“. една ясностъ и категоричностъ, едно творческо начало. Само тогава човѣкъ може да каже, че е тръгналъ изъ своя нагоренъ пътъ съ собствена воля, съ едно свещено утвърждение, съедно „поемане“. Тя се крие въ дълбинитѣ на нашия духъ и тамъ трѣбва да се търси. Тя не е въ ония външни понятия, формули факти, схеми и абстракции, но дълбоко се крие въ оная жива преживѣлица на нашия вътрѣшенъ опитъ. Забелѣжете тя е опитъ и то най-конкретно-индивидуално-психиченъ опитъ. Затова й приписватъ самобитностъ и първичностъ.

На вѣрата липсва ясностъ, обоснования, свидетелства и възразяватъ. Или, до колко ги има, тѣ не сж достояние на другитѣ, а сж само на върващия (субективни). Човѣкъ като субектъ

има нѣщо по друго, отколкото човѣкъ като обектъ. Условие за яснотата на вѣрата и нейната чистота се заключава не въ външнитѣ наслоения отъ знания, не въ богатствата на разнообразни сведения, но въ характера на вътрешния духовенъ животъ и силата на вѣрата е въ особеното усилие на самостоятелния психиченъ актъ. Обективната вѣра представлява вѣра въ църковния религиозенъ авторитетъ, вѣра въ традицията, — опита на другитѣ: вѣрата тогава е догма. Повтаряме, чистата вѣра нѣма нужда отъ доказателства, защото е чиста преживѣлица. Тя е свѣтла ясна абсолютна. Развитието ѝ се състои въ това, не да я докажешъ, изяснишъ, но да я запазишъ чиста въ своята реакция съ външния опитъ.

Днесъ хората странно разбиране иматъ за понятието опитностъ, върху която почива вѣрата.

Да си опитенъ значи да познавашъ злото въ свѣта. Изгубилъ вѣра въ доброто и довѣрието на хората. Познанието като че ли се състои да съзрешъ погрѣшкитѣ на хората, тѣхнитѣ компромиси, лутания, а да вѣрвашъ въ доброто, и хората, то е за „неопитнитѣ“, наивнитѣ, „вѣрващитѣ“. Смѣшно но това е днешното разбиране за вѣрата. Каква повърхностъ и невежество! Та точно това е липса на опитностъ. Опитностъ значи да влезешъ въ калѣта и сухъ чистъ да излезешъ отъ нея. Да познаешъ злото и да запазишъ вѣра въ доброто, въ безсмъртието, Бога. Да виждашъ погрѣшкитѣ на хората, но не да се занимавашъ съ тѣхната ржда, но да корегирашъ своитѣ.

Опитностъ, че вечно си билъ и вечно ще бждешъ, че слънце гребѣ на човѣшкия небосводъ и доще врѣме, когато неговитѣ благодатни лъчи ще огрятъ и ризпръснатъ черни облаци, що сж надвиснали надъ главитѣ ни и стоятъ замръзналото въ ледъ човѣчество.

У. Джеймсъ, единъ съвремененъ американски психологъ, въ своето главно съчинение „Многообразие на религиозния опитъ“ се стреми да разшири и то твърде научно, понятието опитъ, като включва въ него и опита на религиознитѣ преживѣвания на гениитѣ и мистицитѣ.

Вѣрващия, въ оня чистъ смисълъ на думата, има възможностъ повече да знае, отколкото само знающия да вѣрва. Истинската вѣра не изключва научното знание, само че тя го разширява и зацъ факта, както казва енциклопедическия речникъ — вѣрата е знание за божественото. Тя не поставя граници на видимо и невидимо, неузнаваеми „bing an sîdt“ и узнаваеми, противоречия на обективния умъ, не казва „не мога“, но „мога“. Не ограничава, не раздѣля целокупния животъ на умъ, чувство, воля, но го поставя въ единъ пъленъ хармониченъ животъ, не прави изрезки отъ жизнената еволюционна действителностъ, а се вживява въ всичко живо и тѣй обгръща безкрайността въ себе си. Отъ тукъ нейния обемающъ, обединяющъ характеръ, неизчерпаемъ источникъ на сили и живи познания. Но знание въ основата на което нѣма вѣра е хипотеза, може да се мине въ безвѣрие, скептицизмъ отъ тукъ песимизмъ въ живота, безсмислие

Само знанието води към диференциране на живота. без да има възможността да синтезира, а това води към полузнание, което смъло казвамъ, е по описано отъ свещената простота. Въ това знание на вѣрата творчеството на индивида повече принася, отколкото опита на другитѣ и обективнитѣ данни. Апостолъ Павелъ казва: „Знание ли е ще изчезне, защото отъ части знаемъ, отъ части пророкуваме, но когато дойде съвършенството, тогавъ това което е отчасти ще се прекрати“.

Всички ръководители, свѣтли личности въ възхождането на човѣчеството сж хора на вѣрата. При нея нѣма идеалъ едно, действителностъ друго. Действителността е издигната до висотата на небето, небето реализирано, слето съ низината на живота. Отъ тукъ тая сила въ вѣрата — може да те спаси, изцели, възкреси за веченъ животъ, когато знанието може да те самозапази въ борбата за животъ, да те култивира, да те издигне до обществено положение, кариера да те възгордѣе, но само въ твоя пътъ на духовно възземе, придобиване собствени ценности, нѣма ни една стъпка напредъ.

Субективнитѣ данни на непосредств. опитъ, трѣбва да се запазятъ въ знанието; само тогава знающия мисли съ свой умъ, добити по собственъ пътъ. Тѣ сж ония творчески двигатели, които даватъ оная синтеза, единство на субектъ-обектъ.

Днесъ знанията нѣматъ истинска оценка. Ний виждаме хора, които едвамъ мъкнатъ своя животъ, подъ тежестъта на претрупани факти, които не знаятъ какъ да пласиратъ и употребятъ. А неупотребенитѣ знания, сж товаръ. Тѣ сж единъ плюсъ, но откъснати отъ вѣрата. съдържатъ възможността да станатъ единъ остъръ мечъ, който знае само да дига шумъ и руши. Но тоя плюсъ не е още насжщностъ за човѣка. Затова, достатъчно е да се яви предъ „знающия“ нѣкой по знающъ, съ по-силенъ умъ, силна диалектика, да разбие знанията на другия, да внесе завистъ къмъ по знающия и слабостъ въ собственитѣ му сили. Единия ще се възгордѣе — „знанието възгордява“ казва писанието, а въ другия се явява завистъ. Когато вѣрващия, който вѣрва въ една висша Разумностъ, отъ него нѣма по-силенъ, нито по слабъ, не внася слабостъ въ собственитѣ си сили, защото вѣрва въ възможността че и той може да знае, нито завистъ въ другия, но той раздава отъ своята сила и свѣтлина. Той нѣма да сравнява себе си съ другитѣ. Да сравнявашъ себе съ другитѣ, значи да изхождашъ не отъ себе си, а отъ нѣщо чуждо. външно, наслоено, а въ всѣки човѣкъ има една несравняема ценностъ, несравняемо добро, и отъ него трѣбва да се изхожда. Да се сравняватъ въ степенъ, може само количественитѣ нѣща, материалнитѣ. Знанията могатъ да иматъ количествена сойностъ. Вѣрата е качество на духа — духовното не се сравнява, но оценява, а тая оценка е само една — добро. Да сравнявашъ своето знание съ знанието на другия, значи да приемешъ борба, съревнувание, или да побѣдишъ или да те побѣдятъ. Затова тамъ се явява спорътъ. Правото принадлежи на по „знающия“, който има повече доказателства. Зна-

нията, въ свързването смисълът на думата, почиват повече на утилитарните ни нужди въ живота, развиват се и се приспособяват въ борбата за животът, както и всички други органи на живия организъмъ. Върата е духовенъ принципъ, който се издига надъ нашето биологично същество, съ неговитѣ инстинкти за самопазване и пр. Въ върващигѣ нѣма борба, съревнувание, (но доверие, любовъ), защото не се поставятъ на една линия, на едно ниво. Така че, върата носи утвърждение, помирение между частитѣ на цѣлото.

Ако всички върватъ, всички сж силни, нѣма степени, но силни въ върата. Ще имаме индивидуалностъ въ пътя къмъ Идеала, и единомислие, единство въ идеала. Всѣки ще работи по собственъ пътъ въ името на единъ всеобщъ идеалъ.

Отъ тая послѣдна характеристика на върата, ний виждаме, че тя е творчески принципъ. Човѣкъ съ върта е вземалъ вече едно творческо, обновяващо участие въ живота, той е намѣрилъ своето мѣсто и е единъ скромнъ художникъ, който обича своето изкуство чисто и безкористно и се стреми да даде на хората всичко най-добро за което е способенъ

Като съпоставямъ знанието съ върата не искамъ да кажа че тѣ не сж еднакво равноценни въ живота. Не, съвсемъ не това искаме ний. Но въпроса е да запазятъ своето мѣсто въ живота на индивида и социетета, и до колкото могатъ да се допълнятъ. Само така би се създавала всеобемна наука, която обгръща цѣлия животъ на човѣка и която ний наричаме окултна наука. Вѣра винаги ще има, както и знание. Различието е само методологично, но същността не е въ метода. Тѣ сж страни на нашия животъ и нѣма противоречие между тѣхъ.

Нѣма по голѣма и опасна болестъ отъ равнодушето въ върата. На всѣки се пада дѣлъ да разреши самъ това противоречие и трѣгне изъ своя пътъ.

Трѣбва да се изтъкне още едно. Върата е самоцель, а не средство, както мисли официалната наука. Знанията трѣбва да достигнатъ до върта. Тѣ сж средство значи, но както средствата, така и великата цѣль на знанието сж равноценни. Върата като средство е хипотеза — предположение. А това е само скица, приготовление.

Добродетелитѣ сж знания, възвестяваха древнитѣ. Този култъ е остарялъ. Ний трѣбва да върваме, не защото трѣбва да знаемъ, а защото това е наша насъщностъ, вътрешенъ смисълъ на живота.

И тъй, върта ни трѣбва! Ний трѣбва да я възобновимъ, запазимъ. Съ нея ще родимъ новия животъ, ще създадемъ свой мирогледъ, ще ни укрепи съ вдъхновение да вървимъ изъ своя пътъ, да черпимъ сила за велика жертва. Затова е нужно велико сърце, свѣтълъ умъ, добра воля. Безъ тия условия тя е мъртва догма, предъ която е по за предпочитане научния атеизъмъ, поне чистъ огъ и заблуждения и религиозни суевѣрия.

Животътъ е най ценното нѣщо и ний трѣбва да павимъ това благо. Човѣкъ живѣе преди да мисли, а който живѣе трѣбва да върва преди да знае, защото живота е веченъ

Ний ще замѣнимъ изречението на старитѣ рационалисти „Когито ерго сум“ съ изречението „Кредо ерго сум“ (вѣрвамъ следователно съмъ, съществувамъ),

Въ тоя смисълъ Фехнеръ, освенъ добъръ ученъ, но и твърде религиозно-мистична натура, сравнява вѣрата съ едно море, което носи разума на вълнитѣ си. Оня, който ослепенъ отъ тоя разумъ не вижда тъмната стихия надъ него и поради това я отрича, прилича на нѣкой, който се е заловилъ съ ведро да изплисква морето. Неговитѣ усилия сж напраздни, каквото изплисква навънъ презъ въздуха се връща обратно въ морето.

* * * * *

Добранъ.

ЖИВИТЪ БАРОМЕТРИ.

I.

То бѣше недавна, когато учения свѣтъ разбираше материята само като молекули и атоми на химични елементи. Днесъ тоя ученъ свѣтъ правѣйки една крачка само напредъ, загуби материята, като субстанция различна отъ енергията и стигна до единъ пунктъ където атомитѣ бидейки разбити на електрони се оказаха, само „кондензирана енергия“.

Затова и ученитѣ на миналитѣ вѣкове приемаха химичнитѣ процеси, като най-важни въ природата.

Ако приемемъ, че нашето врѣме е само единъ моментъ, прѣходенъ къмъ едно ново ориентиране, то вече решително можемъ утвърди, че ученитѣ на близкото бъдаще ще приематъ не химичнитѣ, а енергитичнитѣ процеси въ природата, като най-важнитѣ, защото тѣ въ сжщностъ сж главната причина, а останалитѣ процеси, които ние до скоро считахме като първопричина сж само послѣдствия. Въ тоя случай и химичнитѣ процеси се явяватъ, като послѣдница, а не причина.

Стигнали до този пунктъ намъ става ясно вече, какъ чисто силови енергии могатъ прѣко да влияятъ на материални субстанции. Въ случая, касае се вече не до двѣ различни противоположности — енергия и материя — а само до енергията, която може да се проявява различно, веднашъ като електричество, други пътъ като магнетизъмъ, свѣтлина, топлина и пр. въ която градация на формитѣ на енергията, се включва и материята, като трета форма: „кондензирана енергия“, Той че въ случая, ние имаме

работа съ влияние на енергия върху другъ родъ енергия. Кондензираната енергия, която образува тѣлата, образува новъ видъ енергия съ нови влияния. Затова и всѣко тѣло си има свои силови лини, и свое поле на влияние. Това напослѣдкъ се удаде да се констатира отъ мнозина професори и учени между които руския професоръ Гурвичъ, Райхембахъ, професоръ Бенедиктъ, Каленбергъ и много други. Опититѣ съ ода на Райхембахъ, Сидеровото махало, лѣсковата прѣчка и пр. и пр. сочатъ само малки пжтеки за изучаване на тия силови линии и влияния на тѣлата. Това отъ една страна. Отъ друга — тия тѣла сами се намиратъ подъ влияние на други по-голѣми сили, като земята, слънцето, луната, звездитѣ, планинитѣ, моретата и пр.

Тѣй че отдѣлнитѣ тѣла не само че си влияятъ едно на друго, но сами сж потопени въ огромни силови полета по-голѣми фактори. Тѣй може да се обясни слънчевото влияние върху растенията, лунното влияние върху приливитѣ и отливитѣ, влиянието на планинитѣ върху организмитѣ, на моретата върху климата и пр.

Отъ тукъ човѣкъ може да си прѣдстави, какво голѣмо количество силови енергии отъ гравитация, електричество, магнетизъмъ, свѣтлина, топлина и пр. се кржстосватъ около насъ, надъ насъ, прѣзъ насъ

Изучаването на отдѣлнитѣ влияния на отдѣлнитѣ тѣла за всѣкидневния животъ е една трудна работа, макаръ че и въ тая насока има прѣдприети изучавания. Но по-голѣмъ интересъ прѣдставляватъ влиянията на голѣмитѣ силови полета, като електричество, магнетизъмъ, свѣтлина и др. За сега сж успѣли въ малко по-голѣли подробности да изучатъ само влиянието на топлината, свѣтлината и отчасти електричеството и магнетизма. Но нито една отъ тия енергии не е изучена до сега изчерпателно и прѣдстоятъ редица изненади въ това отношение. А има още толкова видове енергии, за които ние или нищо не знаемъ, или едвамъ смѣтно се досещаме. Природата грижливо пази своитѣ тайни още. Тайнитѣ чакатъ достойния за да му се прѣдадѣтъ.

Вече много симптоми говорятъ, че съврѣмената наука се ориентира и тръгва къмъ енергитичното изучаване на природата. А отъ тукъ великитѣ умове откриватъ разумното съотношение на силитѣ или Великата хармония. Това силово съотношение ние намираме, както въ голѣмитѣ козмични сили, тѣй и въ безкрайно малкитѣ величини на природата. Природнитѣ закони нѣматъ формални граници.

И ето отъ това сложно прѣплитане на силови енергитични нишки е изтъканъ свѣта. И не че изтъканъ вече, но, че тѣче се още, постоянно прѣливайки нишкитѣ една въ друга, постоянно сплитайки ги една съ друга и тѣй Великиятъ Майсторъ тѣче килимитѣ отъ цвѣтя, слънца отъ свѣтлини и форми на сжщества. Така Той създава и прѣсъздава себе си въ Великата природа чрезъ насъ.

II.

Това силово влияние върху тѣлата най-първо биде констатирано върху извѣстни организми, като по-лесно реагиращи на влия-

ния. Но по-подробният изучавания посочиха че и „неорганическата“ „мъртва“ материя изпитва и се подава също на тия силови линии и енергии и то почти по същи закони, както и организмитъ. Разбира се, че организмитъ изпитватъ много по силно това влияние отколкото „мъртвата“ материя, поради инертността на последната.

Между многото такива влияния, които едно тѣло може да изпита азъ ще избира само едно, на което ще се спра. И това е влиянието на атмосферата върху тѣлата и организмитъ.

И това го правя защото въпросътъ нѣма само чисто теоритическо значение, а и голѣмо практическо приложение.

Отношението на тѣлата спрямо атмосферата е много голѣмо и отъ капитална важностъ. Нека вземемъ най-простия случай, когато въ атмосферата има суха топлина, тогава всички тѣла отъ това се разширяватъ. Нощемъ въ планинитъ напр. става много студено. И сега отъ това неравномерно стопляне и изстиване на скалитъ се явява напукване. Когато атмосферата се увлажни то при изстудяване въ тия пукнатини се образува ледъ, който още повече спомага за доразпукване на скалитъ и рушение на блоковетъ. Така съ течение на врѣмето много планини сж били разрушени и снишени. Дъждоветъ свличатъ натрошенитъ части или въ низинитъ, или ги даватъ на растенията, и тия последнитъ на животнитъ и човѣка. Има разбира се и други пѣтища за тая неорганическа материя да стигне до висшитъ същества. Азъ нѣмамъ възможностъ да се спра въ по голѣми подробности по този въпросъ. Това измѣнение на атмосферата оказва своето влияние и върху организмитъ. Съвсемъ е различна фауната и флората въ страни дѣто постоянно ваятъ дъждове и снѣгове, отколкото въ сухитъ, безводни страни.

Вънъ отъ това, битътъ на хората се също влияе отъ атмосферата. Леденитъ периоди за мнозина учени прѣдставлява единъ великъ импулсъ за развитието на човѣчеството, защото поставейки го въ крайно неблагоприятои условия, заставило го е да се бори, да мисли, съобразява и прѣдвижда. Отъ друга страна липсата на естествената растителна храна е създадо и месоядството и канибализма. Забѣлѣзано е още, че въ страни дѣто атмосферата е богата съ разнообразие, условията за животъ по-благоприятни и културата тамъ е по-голѣма.

Ето защо тукъ му е мѣстото да се щрихиратъ ония условия и закони, които обуславятъ атмосфернитъ промѣни, за да се извадятъ по надолу по точни и вѣрни заключения.

Въ атмосферата става кръстосване и задържане на два вида главно лъчи: отъ една страна тия на слънцето, отъ друга топлинтъ тъмни лъчи които излъчва земята. Синитъ и виолетовитъ лъчи се поглъщатъ отъ атмосферата най-силно. А влажния въздухъ поглъща топлинтъ ултра червени лъчи. Земята денемъ поглъща повече топлина, а нещемъ изпуска повече топлина.

Наблюденията показватъ, че температурата на въздуха постоянно се мени. Тия колебания сж периодични и непериодични. Различаватъ се денонощни и годишни периодични колебания. Такива колебания имаме и по отношение атмосферното налягане безъ

още да сж открити въ това извѣстна правилностъ, както е случая съ атморферата. Причината за измѣненіята на атмосферното налягане се счита влагата въ въздуха. Трети елементъ, който участвува въ атмосфернитѣ явления това е вѣтърътъ. По закона на Фореля, въздуха винаги се движи отъ мѣсто съ по-високо налягане, и това движение ние схващаме като вѣтъръ. Посоката на вѣтъра зависи още и отъ движението на земята около нейната ось.

Като съберемъ и съпоставимъ въ причинна зависимостъ тия три фактора може да си обяснимъ атмосфернитѣ явления доста задоволително. Слънчевата топлина, която не еднакво нагрѣва земната кора прѣдизвиква движението на въздуха: топлия юженъ въздухъ се движи къмъ по-студенитѣ мѣста дѣто се охлажда и дава дъждъ, снѣгъ, градъ въ зависимостъ отъ силата на охлаждането. А сѣвернитѣ се спущатъ на югъ дѣто отъ своя страна сами се стоплятъ, но заедно съ това охлаждаатъ тамошния въздухъ и до извѣстна степенъ даватъ валежи по топлинѣ мѣста. Тая сжщата топлина дава условия за по-силно изпарение на водната повърхностъ отъ океанатѣ и рѣкитѣ и тая водна пара издигайки се въ въздуха увеличава отъ своя страна атмосферното налягане. И когато това налягане мине извѣстни граници и охлаждането настъпи, явяватъ се осадъцитѣ. Излишната влага се осажда по прашнитѣ частици и ние получаваме мъглата. Когато тая мъгла е високо ние получаваме облацитѣ. По формата на облацитѣ днесъ населението сжди за врѣмето. Тѣй напр., ако имаме перести, тънки провлачени облаци високо въ атмосферата, и се явяватъ бързо при ясно небе, а вѣтърътъ духа въ различно направление отъ това на облацитѣ ще настъпи въ скоро врѣме влошаване на врѣмето. Особенно, ако слѣдъ чисто переститѣ облаци се явяватъ пересто-вълнести или пересто слоести, означава, че лошото врѣме ще трае по-дълго.

Ако небето се облачи бързо, вѣтърътъ се усилва, а е горещо — означава близка буря!

Ако утринъ леки и бавно движущи се облачета се явятъ при хубаво врѣме показва, че врѣмето ще се задържи хубаво.

Бѣли вълнести облаци като планински вериги сжщо показватъ хубаво врѣме.

Бързитѣ перести облаци и пересто-вълнести — показватъ винаги лошо врѣме.

Тия перести облаци нощемъ образуватъ около луната единъ кръгъ появата на когото сочи влошаване на врѣмето или промена изобщо. Единъ кръгъ се наблюдава и около слънцето. Когато тоя кръгъ около слънцето е по пладне, врѣмето се разваля до 24 часа. Ако тоя кръгъ е малтъкъ разваля се сжщия день, ако е голѣмъ разваля се слѣдъ 2 — 3 дни. Сжщото се отнася и до луната.

Переститѣ облаци изобщо показватъ влошаване на врѣмето 86 на сто и то за 24 часа.

Но вънъ отъ това и при дъждоветѣ се забѣлѣзва тая периодичностъ, която се оказа че се намира въ зависимостъ отъ ви-

димото движение на слънцето. Така напр. въ пояса на тишината всеки ден вали. Сутринъ небето е ясно, къмъ обѣдъ се явяватъ мъгли, слѣдъ обѣдъ облаци, а навечеръ проливенъ дъждъ съ свѣткавици и гърмотевици. На другия денъ се повтаря сжщото. Понеже слънцето въ една година минава два пѣти надъ екватора то и затова тамъ всѣка година има двѣ дъждовни и двѣ сухи врѣмена. Тамъ започватъ дъждветъ когато слънцето се приближава до тропики на рака и спира, когато се отдалечи. Сжщото е и съ тропика на козирага.

По нататъшнитѣ наблюдения установиха, че изобщо и въ климата на разнитѣ страни сжествува една периодичность. Напр. забѣлѣза се, че има извѣстни „сухи и гладни“ години, слѣдъ които идатъ дъждовни и плодородни.

И интересно е, че се констатира, какво тия периоди въ климата сж въ зависимостъ отъ слънцето и неговитѣ петна. Тия петна се явяватъ всѣки 11 години и иматъ особено силно влияние въ тропичнитѣ мѣста. Въ 1890 г. биде публикувана една работа на бернския, професоръ Брюкнеръ, въ която се намиратъ метеорологически наблюдения още отъ края на XVII в. Отъ редъ наблюдения надъ моретата, особено затвореното Каспийско море, надъ Черното и Балтийско морета Брюкнеръ дошълъ до заключение, че нивото на тия морета ту се повишава, ту се понижава прѣзъ врѣме на цѣлата година и че това измѣнение въ нивото най-вѣроятно се дължи на количеството на водата, която рѣкитѣ носятъ и изпаренията. Обаче забѣлѣзало се е отъ друга страна, че за извѣстенъ периодъ отъ годината нивото все повече и повече се повишава, достига извѣстнѣ максимумъ и слѣдъ това започва да спада. Тѣй напр за всички морета периода отъ 1851 до 1865 година водното равнище на Каспийско море почва да се понижава, а отъ 1866 г. то се повишава. Сжщото явление се забѣлѣзва и въ Балтийското и Черно морета.

Отъ драга страна се забѣлѣзало, че заедно съ тия понижения и повишения на морското равнище става едноврѣтенно настѣпване и отстѣпване на алпийскитѣ ледници. Тѣй напр. 1866 г. когато се почва повишението на морското ниво на горнитѣ морета се забѣлѣзало и настѣпването на алпийскитѣ ледници което доста чувствително било констатирано въ 1870 г. Тая кжсна констатация се дължи на бавното движение на ледницитѣ.

Повдигането и спадането на водата въ рѣкитѣ Неманъ, Висла, Одеръ, Елба, Рейнъ, Сена, Дунавъ, Везеръ и Волга въ извѣстни години се повишава а въ други се понижава. Тия колебания се оказватъ въ зависимостъ отъ сжщитѣ колебания на Каспийското море. Тѣй, въ 1810 г. рѣкитѣ повишили количеството на водата отъ тогава до 1830 г., — спаднали, слѣдъ това почва едно повишение до 1850 г.; а отъ тогава до 1865 г. отново се понижаватъ водитѣ, за да се започне повишаването на водитѣ отъ 1866 г. Сжщото явление, прѣзъ сжщитѣ години се наблюдавало и въ рѣкитѣ Нилъ въ Африка и Мисисипи въ Америка.

Прѣзъ сжщитѣ години ние намираме тоя максимумъ и минимумъ валидни и за по (срѣдното число отъ всички дани отнася-

щи се до цѣлото земно кълбо) както и за валежитѣ.

И общия изводъ се свежда до факта, че климатическитѣ измѣнения ставатъ периодически почти на всѣки 35 години едновременно за цѣлото земно кълбо. Като асѣки отъ тия интервали има единъ сухъ топълъ периодъ и другъ по-хладенъ, богаты съ осадѣщи периодъ.

Споредъ Брюкнеръ освенъ тоя периодъ отъ 35 год. съществува другъ отъ по 100 години, когато валежния голѣмъ дѣлъ бива послѣдванъ отъ малкъ влаженъ дѣлъ. Прѣдполага се да съществуватъ и още по-голѣми дѣлове отъ тия, но още нѣма сигури наблюдения за толкова голѣми периоди време.

Брюкнеръ счита, че отъ 1020 г. до сега земята е прѣминала 25 периода отъ по 35 години.

Понеже тия промѣни се забѣлѣзватъ едновременно по цѣлото земно кълбо, затова и неговитѣ причини се дирятъ вънъ отъ земята,

Причината за тия колебания Брюкнеръ намира въ промѣната на силата на слънчевитѣ лъчи, Фууриеръ пъкъ прѣдполага че слънцето въ движението си прѣзъ небеснитѣ пространства попада въ такива срѣди, които не сж еднако нагрети.

Споредъ други автори тия колебания се дължатъ на извѣстни пертурбации, които ставатъ въ слънцето и като резултатъ отъ които се явяватъ слънчевитѣ петна. Тѣхното истинско естество не се знае. Открити сж били отъ китайцитѣ. Въ Европа сж били забѣлѣзани за първи пътъ отъ Монаха Щейнеръ прѣзъ XVII вѣкъ. Обикновено тѣ траятъ 14 дни, явяватъ се и изчезватъ и слѣдъ 13 — 14 дни пакъ се явяватъ. Въ 1840 г. Швабе видѣлъ едно и сжщо петно да се яви 8 пжти. Той изучавалъ тия петна въ продължение на 30 години и направилъ 9000 наблюдения и заключилъ, че въ появата и изчезването на петната съществува една правилностъ и периодичностъ, че и тѣ иматъ свои максимумъ и минимума, които се редятъ въ периоди отъ по 10 години, а споредъ Цюрихския професоръ Волфъ $11^{1/2}$ години.

Споредъ Уилсонъ и Хершелъ тия петна сж отверстия въ фотосферата на слънцето. Споредъ по-нови схващания това сж поглѣщания на свѣтлина или прѣминаването прѣзъ пари съ пониска температура. Каквото и да е тѣхното естество, важно е че тѣ указватъ голѣмо влияние върху явленията на земята. И ето какъ: земята прѣдставлява единъ голѣмъ магнитъ съ сила равна на 8464 трилиона стоманени брусове отъ по половинъ килограмъ. наситени до насищане. Тая сила обаче се мѣни въ зависимостъ отъ слънцето. Забѣлевано е, че магнитната стрѣлка съвършено спокойна въ едно денонощие се колебае ту на лѣво, ту на дѣсно. Прѣзъ извѣстни години това колебание на магнитната стрѣлка става по-гвлѣмо, другъ пжтъ е по-малко. И намѣрено е, че тия колебания на магнитната стрѣлка се намиратъ въ заяисимостъ отъ слънчевитѣ петна. Ако петната на слънцето се увеличатъ, увеличрватъ се и колебанията. Силнитѣ колебания се наричатъ бури. Въ това време на слънцето се наблюдаватъ огромни тъмни петна и гигантски огнени изригвания. Една такава

силна буря е отбълъзана прѣзъ 1859 г. и нейната сила е била тъй голѣма, че телефонитѣ на земята прѣстанали да работятъ. Тия магнитни бури иматъ голѣмо влияние за климатичнитѣ промѣни и полярнитѣ сияния. Тѣй напр. полярнитѣ сияния веднѣжъ ставатъ въ по-голѣмъ кржгъ, а нѣкога въ по-малкъ. Тия колебания се оказаха, че се намиратъ въ връзка съ слънчевитѣ петна. Колкото петната сж повече, толкова сиянието е по-голѣмо и се спущатъ по къмъ екуатора. Прѣзъ 1859 г. когато бѣше голѣмата магнитната буря, сѣверното сияние е било видено въ Римъ, Калкута, Куба. Австралия, Южна Америка.

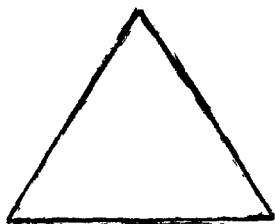
Отъ друга страна установено е, че максималното количество на слънчевитѣ петна дава намаление на срѣдната годишна температура на земята, което увеличава образуването на переститѣ облаци, които отъ своя страна сж вече видимитѣ признаци на скорошни атмосферни осадѣци. И обратното — намалението на слънчевитѣ петна дава повишение на срѣдната годишна температура на земята и се явява като резултатъ отъ това съ малко валежи.

Тукъ се корени интимната връзка между магнитнитѣ бури въ слънцето и нашитѣ атмосферни колебания. По тоя пътъ може да стане ясно защо въ температурнитѣ колебания периодичнитѣ вѣтрове и атмосфернитѣ осадѣци сжществуватъ такава голѣма правилностъ и периодичностъ.

На какво се дължатъ тия магнетични колебания на слънцето ние точно още не знаемъ. Но почти е фактъ, че нашитѣ атмосферни промѣни се намиратъ въ голѣма зависимостъ съ тия слънчеви колебания.

Това установено веднѣжъ, намъ става ясно обяснението на нѣкои явления въ природата въ царството на растенията, животнитѣ и човѣка, които явления могатъ да служатъ, като вѣренъ показателъ на атмосфернитѣ промѣни. Тия показатели се наричатъ живи бареметри.

(Следва).

Символизъмъ въ Природата и символи- зъмъ въ изкуството.

Символизъмътъ въ изкуството трѣбва да има за идеалъ: постигане символиката на природата.

Голѣма илюзия си правятъ ония писатели и теоритици на изкуството, които мислятъ, че човѣшкиятъ символизъмъ, въ извѣстни случаи, може да надмине символиката на природата, кждето, споредъ тѣхъ, красотата, музиката, па и всичко друго е дадено въ груба, сурова и нестилизувана форма — и следователно, човѣшкия духъ трѣбва, както художникътъ, да взема отъ тази голѣма палитра — природата: боитѣ, тоноветѣ, идеитѣ, и да ги подрежда, съчетава, хармонирва и облича въ стройни художествени форми.

Това е вѣрно само въ случай, когато художникътъ почерпва идеята на своето творение, не отъ природата, а изъ естетичнитѣ царства на своя духъ, тогава той търси въ външния свѣтъ само форми, въ които да облече своята идея.

Но когато художникътъ иска да ни предаде красотата, която е непосредственъ обектъ на неговото естетично съзерцание, тогава неговата творческа работа е друга. Въ този случай — казано на езика на естетиката — той ще ни даде красотата, пречупена презъ призмата на своята индивидуалностъ, като подчертае една или друга страна на нейното художесевено битие. Явлението е аналогично съ разпадането на бѣлия слънчевъ лъчъ — прекаранъ презъ стъклената призма — въ седемтѣ цвѣтове на джгата. Индивидуалността на художника, бидейки въ невъзможностъ да обгърне цѣлокупното битие на красотата, ни дава последната въ нейнъ колоритъ.

Отъ тукъ е ясно колко далечъ стои творчеството на художника отъ произведенията на природата,

Азъ мисля, че дословно сжщото може да се каже и за символизма въ изкуството. И той е индивидуаленъ, а следователно — и той отстои далечъ отъ истинската символизация на природата. Защо? Защото въ природата, както за красотата, така и за символиката има общовалидни критерии и норми — когато въ символиката на изкуството, поне за днесъ, още нѣма универсални критерии, които да сж еднакво валидни за всички творци и цѣнители на красотата.

Постигане символиката на природата — ето идеала на символизма въ изкуството.

*

Но това звучи малко странно.

Какво, въ сжщностъ, трѣбва да разбираме подъ символизъмъ въ изкуството и какво подъ — символика на природата?

Нѣкой, може би, ще възразятъ, че това сж двѣ тождествени понятия, и че символизъмътъ въобще, само за човѣшкия духъ,

но не и за природата: това сж известни категории и формални принципи на нашата психика, въ които обличаме художественото съдържание, дадено ни отъ сътивния опитъ. Съ други думи, че символизъмътъ нѣма обективно битие, че той не сжествува като една реалностъ въ природата, а е субективенъ, има субективно сжествуване само въ душата на човѣка, както сж всички категории на мисленето.

Такова е схващането и на съвременната официална наука.

Окултната наука обаче, подържа, че символизъмътъ е атрибутъ на битието: природата, битието изказва своя животъ символистически

Но въ такъвъ случай трѣбва да му признаемъ разумность и съзнателна творческа воля?!

Да! Тъкмо тъй.

Битието е разумно, съзнателно. Наричайте го природа, провидение, Богъ, но то е разумно и неговиятъ животъ, който се изразява за насъ въ природнитѣ процеси, въ сжщностъ е потаенъ, символиченъ, иносказателенъ, — природата говори съ притчи.

Така сж наклонени да гледатъ на физическия и психически животъ, въ днешно време, и психоаналитицитѣ, начело съ Фройда.

*

Отъ окултно гледище, проникването въ мистериитѣ на красотата, чара на музиката, магията на словото, съ една речъ, разчитане тайнитѣ на символичния езикъ, на който се пишатъ мировитѣ процеси, въ голѣмата книга на битието — може да стане само по пжтя на едно съзнателно единение съ това разумно битие. Поетитѣ наричатъ това единение — любовъ къмъ природата, Бергсонъ го нарича интуиция — хармонизиране вибрациитѣ на нашата душа съ душата на природата, посрѣдствомъ една вживяваща симпатия; а ние ще го наречемъ съ онзи, не така благозвученъ за съвременния интелектъ, терминъ — любовъ къмъ Бога.

Само чрезъ тази любовъ къмъ Бога, се прониква въ тайнитѣ царства на битието и се стигатъ висинитѣ на красотата, законитѣ на хармонията и тайнитѣ на природната символика.

А следъ това тѣ могатъ да бждатъ възсъздадени и въ изкуството, науката и живота,

* * * * *

Б. Боевъ.

НЪКОЛКО ДУМИ ЗА ОКУЛТНАТА БИОЛОГИЯ. НОВИТЪ НАСОКИ ВЪ БИОЛОГИЯТА.

(Продължение отъ книга 3.)

„Азъ не разбирамъ подъ думитѣ „жива природа“ това, което съвременнитѣ естественици разбиратъ. За насъ природата е нѣщо велико не само въ своето устройство, но и въ онази интелигентностъ и разумностъ, която тя прѣд тавлява“.

П. Д ж н о в ъ .

ОПИТИТЪ НА РУНЦРОМЪ.*)

Той е правилъ опити съ личинкитѣ на морския таралежъ *Paracentrotus lividus*. Знае се, че въ личинката се образува първична стомашна празднина, наречена ентеронъ, който е въ съобщение отъ долна страна съ външната среда. На горния край на ентерона се образува издатъкъ, който после се откъсва и образува отдѣленъ мѣхуръ; той представлява зачатъкъ на тѣлесна празднина. Този зачатъкъ се раздѣля на два мѣхура, които образуватъ дѣсната и лѣвата половина на тѣлесната празднина (ентероцелъ).

Рунцромъ поставилъ за нѣколко часа яйцата на морския таралежъ въ морска вода, лишена отъ калиеви съединения. Следъ това ги повърналъ отново въ обикновена морска вода. Въ такъвъ случай храносмилателната система на личинката се развива съвсѣмъ слабо или даже никакъ не се развива. Това, разбира се, е прѣчка за нормалното образуване на тѣлесната празднина. Нали зачатъкътъ на тѣлесната празднина се образува отъ ендодермата (отъ стѣнитѣ на първичната стомашна празднина)? Тѣй като последната не се развива или съвсѣмъ слабо, то образуването на тѣлесната празднина по обикновения начинъ не е възможно.

Съ какви средства излиза организмътъ отъ това положение? Чрезъ една целесъобразна регулация, която е съвсѣмъ различна отъ нормалния начинъ на образуване на тѣлесната празднина и при това е най-износниятъ начинъ при даденитѣ условия. Именно, на гръбната страна на личинката се появява вдлбване

*) Вижъ „Archiv für Entwicklungsmechanik“, 105 томъ, кн. 1 1925 г.

(инвагинация) на ектодермата на две мѣста. Тѣзи вдлѣбвания ставатъ по-дълбоки, откъсватъ се отъ ектодермата и ставатъ самостоятелни мѣхурчета въ тѣлото. По своя строежъ и положение тѣнапълно отговарятъ на зачатъка на тѣлесната празнина. Следъ това тѣ се сливатъ въ една тѣлесна празнина.

Значи тукъ се образува органъ, който нормално се образува другояче и на друго мѣсто. Значи тукъ, поради недоразвитието на ектодермата, ектодермата изпълнява нейната работа, и затова новата тѣлесна празнина има ектодермаленъ произходъ.

Спомена се по-горе, че при нормалното развитие се появява единъ мѣхуръ, който после се раздвоява. А тукъ имаме обратното явление: отъ начало имаме два зачатъка, които после чрезъ сливане ставатъ единъ. Това сливане пакъ е прѣко приспособление и отговаря напълно на условията, въ които се намира организмътъ. Поради недоразвитостта на храносмилателната система, пространството, което при нормални условия се заемаше отъ храносмилателната система, е свободно и затова мѣхуритѣ нѣма защо да бждатъ раздѣлени, и тѣ се сливатъ въ едно. И тукъ виждаме целесъобразно реагиране на измѣненитѣ условия.

НОВИТѢ ОПИТИ НА В. БРАНДЪ.*)

Презъ послѣднитѣ 2-3 години Брандъ е предприелъ нови опити, за да се уяснятъ извѣстни биологични въпроси. Опититѣ му се състоятъ въ п р и с а ж д а н е на крайници у опашатото земноводно тритонъ. Присажданията, които е правилъ, сж отъ най-различенъ видъ. То бива автопластично (присадката е върху сжщия индивидъ) хомопластично (присадката се поставя върху другъ индивидъ отъ сжщия видъ), хетеропластично (върху другъ видъ), хомоплеврално (лѣва присадка присадена отъ лѣва страна на тѣлото), хетероплеврално (обратното) и пр. После грѣбната страна на присадката може на новото си мѣсто да се постави така, че да стане коремна или да си остане пакъ грѣбна.

При всички тѣзи случаи се получаватъ най-разнообразни резултати. Чрезъ последнитѣ може да се хвърли свѣтлина върху много теоретични въпроси.

Отъ многото опити на Бранда нека спомена нѣкои:

У зародиша на триточа се отстранява дѣсния зачатъченъ крайникъ и задъ него се поставя дѣсенъ зачатъкъ отъ друга личинка безъ завъртане. Въ такъвъ случай не се извършва регенерацията на отстранения крайникъ, а присадката се развива като нормаленъ крайникъ съ всички кости; грѣбната му страна се пигментира нормално. Тукъ пакъ имаме проява на целесъобразностъ: нѣма нужда отъ регенерация на отстранения крайникъ, щомъ има присадка на сжщо такъвъ крайникъ, макаръ и малко по-назадъ.

Другъ неговъ опитъ: Зачатъченъ крайникъ, завъртѣнъ на 180 градуса, се поставя отъ сжщата страна на тѣлото и то задъ нормалния крайникъ. Тѣзи два зачатъка отъ начало растатъ отдѣлно.

*) Вижъ „Archiv für Entwicklungsmechanik“ 106 томъ, 1925 год:

но после започват да се сливат след известно време въ основната си частъ. Инай-после следъ 6 седмици основнитѣ имъ части се сливатъ, а краищата имъ оставатъ раздѣлени. Станалото сливане не е свършено: микроскопскитѣ изследвания доказватъ, че сливането важи само за кожата и други нѣкои тъкани, обаче дветѣ раменни кости сж си останали отдѣлни. тъй че сливането е било външно. Но тукъ е важна проявата на тенденция къмъ сливане. А тази тенденция показва едно разумно реагиране на създаденото положение.

Какво показватъ всички тѣзи примѣри за прѣко приспособление? При тѣхъ е изключено дѣйствието на естествения подборъ, защото при тѣхъ организмътъ реагира при условия, които не е срещалъ постоянно въ своя миналъ индивидуаленъ и видовъ животъ, та да има възможность да се приспособи подъ дѣйствието на естествения подборъ. А щомъ подборното т. е. механическото дѣйствие е изключено, то трѣбва да се приеме, че целесъобразността има тукъ другъ източникъ, именно разумното, психичното начало въ организма. Щомъ организмътъ реагира винаги разумно, целесъобразно, при каквито и условия да го поставимъ (разбира се въ крѣга на възможноститѣ и средствата, съ които разполага въ даденъ моментъ), макаръ и тѣзи условия сж за пръвъ пѣтъ въ историята на индивида и вида, тогасъ трѣбва да допуснемъ психичното, като прчина на регулацията. Тогасъ ще излѣзе, че при тази регулация организмътъ не е пасивенъ, но активенъ. Затова тази регулация можемъ да наречемъ саморегулация.

Този изразъ е даденъ отъ знаменития основателъ на „еволюционната механика“ (Entwicklungsmechanik) Вилхелмъ Ру (заминалъ въ 1924 година), основателъ на списанието съ сѣщото име. Но той още не бѣше вникналъ въ всичкия смисълъ и дълбочина на този изразъ. Неоламаркиститѣ правятъ това. Тѣ си служатъ съ този изразъ, за да изразятъ дѣйността на вътрѣшното, психичното начало въ организма.

Нѣкой би могълъ да каже: защо да не допуснемъ, че тази регулация е механиченъ процесъ, щомъ при нея влияятъ външни фактори: храна, температура, свѣтлина, влага, почва и пр. И тѣ привеждатъ редъ примѣри, за да покажатъ влиянието на тѣзи външни фактори върху организма. Тукъ тѣ разбиватъ отворени врата. Да, влиянието на външнитѣ фактори не се отрича при саморегулацията, но който разгледа приведенитѣ въ тая и миналата книжка факти, ще види следното: външнитѣ условия иматъ влияние, но характерно е, че на тѣхъ организмътъ реагира цѣлесъобразно, той е активенъ. Значи психичнитѣ, вътрешнитѣ факторъ определя начина на реагирането.

Нека си послужи съ една аналогия за разяснение на мисълта:

Да си прѣдставимъ, че човѣкъ е излѣзълъ въ гората и завалява дъждъ. Той си построява колиба. Поради дъжда си прави той колибата. И материала за нея взема отъ съществуващия наоколо материалъ. Но идеята а колибата не се съдържа нито въ дъжда, нито въ материала, отъ който тя е направена. Тая

идея е плодъ на вътрѣшния, психичния факторъ. Построяването на колибата не е механиченъ процесъ, плодъ на външнитѣ условия. Това е целесъобразно реагиране на външнитѣ условия отъ страна на организма.

Щомъ приемемъ, че вътрѣшниятъ факторъ опрѣдѣля посоката на реагирането, то трѣбва да го приемемъ и като факторъ при еволюцията на организмитѣ.

Натрупването на маса факти, подобни на горнитѣ, накара мнозина учени да потърсятъ по-дълбоко обяснение на биологичнитѣ явления. Така се даде тласъкъ на неоламаркизма. Единъ, който даде мощенъ тласъкъ на движението на неоламаркизма, е Бунге, професоръ по физиологична химия въ Базелъ. Въ книгата си „Учебникъ по физиологична и патологична химия“ (второ издание въ 1889 година), той изтъква, че жизненитѣ явления не могатъ да се сведатъ къмъ физико-химичнитѣ, т. е. механичнитѣ закони, защото въ основата на тѣзи явления стои психичното. И той не говори голословно, но привежда редъ примѣри изъ живота на растенията и животнитѣ, между които и отъ областта на физиологичната химия, за да покаже, че въ организма има факторъ, по-дълбокъ отъ механическитѣ, именно психичното, разумното начало.

Другъ, който допринесе много въ това направление, е мюнхенскиятъ професоръ по зоология Августъ Паули. Той е извѣстенъ съ нѣколко съчинения, отъ които най-голѣмото е „Ламаркизмъ и дарвинизмъ“ (1905 година). То съставлява важна епоха въ историята на неоламаркизма. Пълно е съ множество факти изъ живота на растенията и животнитѣ, които говорятъ за вътрешния факторъ на еволюцията. Той съ редъ примери показва, какъ целесъобразността въ организма трѣбва да се разбира отъ по-дълбоко гледище. Въ началото на книгата има специална глава за изкуствената целесъобразностъ, напр. приготвяне отъ човѣка на храна, инструменти и пр., и следъ това разглежда разнитѣ видове целесъобразностъ, въ растителното и животинското царства. Съдържа и специална глава: „Растителна психология“.

Другъ виденъ работникъ въ това поле е мюнхенскиятъ ботаникъ Раулъ Франсе. Адолфъ Вагнеръ съ право го нарича основателъ на растителната психология. Най-важното му и най-голѣмо съчинение е „Животътъ на растението“ (1906 — 1907, два тома). То има особена глава „Душевната енергия на растението“. Друго негово съчинение е „Сегашното състояние на Дарвиновитѣ въпроси“ (1907, год.), въ които разглежда всички най-нови факти (отъ нѣколко десетилѣтия насамъ), които говорятъ за по-дълбокитѣ фактори на еволюцията. Цѣльта му е да покаже, какъ всички нови фактори въ биологията не само че не противоречатъ на неоламаркистичната идея, но напротивъ все по-ясно и по-ясно я потвърждаватъ. За да се разработи неоламаркистичната идея Франсе основа и особено „Списание за изграждане на еволюционната теория“.

Виденъ неоламаркистъ е и Адолфъ Вагнеръ, извѣстенъ

идея е плодъ на вътрѣшния, психичния факторъ. Построяването на колибата не е механиченъ процесъ, плодъ на външнитѣ условия. Това е целесъобразно реагиране на външнитѣ условия отъ страна на организма.

Щомъ приемемъ, че вътрѣшниятъ факторъ опрѣдѣля посоката на реагирането, то трѣбва да го приемемъ и като факторъ при еволюцията на организмитѣ.

Натрупването на маса факти, подобни на горнитѣ, накара мнозина учени да потърсятъ по-дълбоко обяснение на биологичнитѣ явления. Така се даде тласъкъ на неоламаркизма. Единъ, който даде мощенъ тласъкъ на движението на неоламаркизма, е Бунге, професоръ по физиологична химия въ Базелъ. Въ книгата си „Учебникъ по физиологична и патологична химия“ (второ издание въ 1889 година), той изтъква, че жизненитѣ явления не могатъ да се сведатъ къмъ физико-химичнитѣ, т. е. механичнитѣ закони, защото въ основата на тѣзи явления стои психичното. И той не говори голословно, но привежда редъ примѣри изъ живота на растенията и животнитѣ, между които и отъ областта на физиологичната химия, за да покаже, че въ организма има факторъ, по-дълбокъ отъ механическитѣ, именно психичното, разумното начало.

Другъ, който допринесе много въ това направление, е мюнхенскиятъ професоръ по зоология Августъ Паули. Той е извѣстенъ съ нѣколко съчинения, отъ които най-голѣмото е „Ламаркизмъ и дарвинизмъ“ (1905 година). То съставлява важна епоха въ историята на неоламаркизма. Пълно е съ множество факти изъ живота на растенията и животнитѣ, които говорятъ за вътрешния факторъ на еволюцията. Той съ редъ примери показва, какъ целесъобразността въ организма трѣбва да се разбира отъ по-дълбоко гледище. Въ началото на книгата има специална глава за изкуствената целесъобразностъ, напр. приготвяне отъ човѣка на храна, инструменти и пр., и следъ това разглежда разнитѣ видове целесъобразностъ, въ растителното и животинското царства. Съдържа и специална глава: „Растителна психология“.

Другъ виденъ работникъ въ това поле е мюнхенскиятъ ботаникъ Раулъ Франсе. Адолфъ Вагнеръ съ право го нарича основателъ на растителната психология. Най-важното му и най-голѣмо съчинение е „Животътъ на растението“ (1906 — 1907, два тома). То има особена глава „Душевната енергия на растението“. Друго негово съчинение е „Сегашното състояние на Дарвиновитѣ въпроси“ (1907, год.), въ които разглежда всички най-нови факти (отъ нѣколко десетилѣтия насамъ), които говорятъ за по-дълбокитѣ фактори на еволюцията. Цѣльта му е да покаже, какъ всички нови фактори въ биологията не само че не противоречатъ на неоламаркистичната идея, но напротивъ все по-ясно и по-ясно я потвърждаватъ. За да се разработи неоламаркистичната идея Франсе основа и особено „Списание за изграждане на еволюционната теория“.

Виденъ неоламаркистъ е и Адолфъ Вагнеръ, извѣстенъ

съ съчинението си „История на ламаркизма“ (1908. год.). Въ свързка съ историята му той привежда многобройни факти, които говорят за приемане разумното начало въ организма. Той разглежда и всички възможни възражения, които могат да се направят на едно психично разбиране на еволюционния процесъ и се стреми да имъ отговори чрезъ фактически материалъ.

Въ палеонтологията ламарковиятъ принципъ е въведенъ отъ американския палеонтологъ Копъ. Той възъ основа на палеонтологични данни дохожда до по-дълбоко разбиране на еволюционнитѣ фактори. Въ това ново направление въ биологията работятъ още Бородинъ, Хаманъ, италианскитѣ физиолози Делпинио Виньоли Лучиани и др. И всички тѣ сж привърженици на вътрешния факторъ не възъ основа на философски спекулации, но възъ основа на фактитѣ на съвременното естествознание. Доста се приближава до това направление и Хансъ Дришъ*)

Принципитѣ, които Ламаркъ приемаше за по-висшитѣ животни, неоламаркизмътъ разширява за цѣлото органическо царство. Днесъ подъ названието неоламаркизмъ сж събрани множество направления, нѣкои отъ които се доста различаватъ единъ отъ другъ. Но това, което ги обединява е, че тѣ даватъ мѣсто на психичния, вътрешния факторъ при еволюцията.

Това движение се нарича още психоламаркизмъ.

Нѣкой би могълъ да каже: „Какъ ще търсимъ психично у нисшитѣ животни, които нѣматъ нервна система, а още повече въ растителното царство?“ Има степени на съзнание въ природата. Наивно би било, разбира се, да предполагаме у растенията и нисшитѣ животни съзнание подобно на човѣшкото. Знае се, че въ човѣка има обширна областъ на подсъзнанието. Съзнанието въ нисшитѣ животни и растенията може да се сравни съ човѣшкото подсъзнание. Значи това е съзнание въ друга степенъ на проява. Да припишемъ съзнание на човѣка и висшитѣ животни, а да го изключимъ отъ нисшитѣ би било абсурдно, щомъ стоимъ на еволюционно гледище. Виньоли казва, че физиологически ние не туряме преграда между човѣка и животното, а психически я туряме, когато отричаме психичното у животното. Но веднажъ премахнемъ тази преграда, пита се, кжде да я поставимъ, когато виждаме постепененъ преходъ между най-нисшитѣ животни и висшитѣ. Това показва, че трѣбва да приемемъ психиченъ животъ и у най-нисшитѣ животни. Липсата на нервна система не пречи, понеже нервната клетка е проста диференцирана обикновена клетка. Преди появяването на нервна, мускулна, храносмилателна и др. системи, клетката е изпълнявала всички тѣхни функции едновременно. Така е у едноклетъчните животни.

Тѣзи разсждения се подкрепятъ и отъ множество факти.

*) По-важни негови съчинения:

„Die organischen Regulationen“, 1901 г. Die Seele als elementarer Naturfaktor“ 1903 г., „Der Vitalismus als Geschichte und als Lehre“ 1905 г.,

ОПИТИ СЪ РАКЪ—ПУСТИННИКЪ.

Че наистина животните не сж механизъмъ, но сж ръководени отъ съзнание, се доказва отъ следния опитъ съ ракъ-пустинникъ*): поставенъ въ осветената частъ на аквариума, той билъ храненъ по следния начинъ: подъ единъ тъменъ екранъ поставяли риба. Положителниятъ химиотропизъмъ ги завеждалъ до екрана и нѣкои отъ тѣхъ мичавали отъ долу. Въ първия день само три индивиди намѣрили храната следъ четвъртъ-часово търсене. Скоро намирането ѝ станало по-бързо. На края на 8. день 28 индивиди отъ 9 дошли подъ екрана 5 минути следъ поставянето на екрана и храната. По-после, когато се поставялъ екранътъ, безъ да се тури храна, 24 индивиди отъ 28 сж отивали бързо къмъ екрана.

ОПИТИ СЪ МОРСКИ ЗВѢЗДИ.

Прайеръ закрепилъ морска звѣзда върху подложка съ петъ гвоздеа въ жглитѣ мѣжду лжчитѣ. Тя се опитала съ всички възможни движения да се освободи, додето следъ дълго старание сполучила да прекара всички лжчи презъ междината между два гвоздеа и така да се освободи. Прайеръ поставилъ лжчъ на змиевидна морска звѣзда въ каучукова трѣба; тя знаела да се освободи по различни начини: чрезъ търкане по пода, чрезъ метателно движение на лжчитѣ, чрезъ освобождение съ помощта на съседнитѣ лжчи и най-сетне чрезъ автотомия (откъсване на лжча).

НАБЛЮДЕНИЯ НАДЪ ЕДНОКЛЕТЪЧНИ ЖИВОТНИ.

Можемъ да вземемъ за примѣръ наблюденията на Енгелманъ надъ *Arcecella* **) Това сж едноклетъчни микроскопически животни, които могатъ да се намѣрятъ въ капка вода, взета отъ нашитѣ блати. Арцелитѣ притежаватъ крѣгла черупка, която отъ една страна е издута, а отъ другата — вдълбната. Въ центъра на вдълбнатата страна се намира отвѣрстие, отъ което излизатъ лжжекрачката и се виждатъ по края на черупката като издатъци. Нормалното положение на арцелата е съ уста къмъ дъното, по което лази. Ако туримъ подъ микроскопа капка вода съ арцели, често се случва, щото нѣкоя отъ тѣхъ да е поставена на гърба си, т. е. изпъкналата страна да се допира до дъното. Тогасъ лжжекрачката не могатъ никѣдъ да намѣрятъ опора. Това положение е неудобно. Тогасъ виждаме, че отъ едната страна близо до рѣба на черупката въ протоплазмата се появяватъ газови мехурчета. Тая страна става по-лека и се изди-

*) . Вижъ L. Cuénot: „La genèse des espèces animales“ 1911 г.

**) . Вижъ Bunge: „Lehrbuch der physiologischen und pathologischen Chemie“.

га, чрезъ което арцелата съ противоположната страна на ржба се опира на дъното. Тогасъ съ лъжекрачката отъ тая страна успѣва дъ се закрепѣ за дъното. Слѣдъ това тя вече лесно може да се обърне и вземе нормално положение. Тогасъ мѣхурчетата се изгубватъ.

Ако вдигнамъ покривното стѣклъце, подъ което има капка вода съ арцели, то тѣ отъ начало по закона на тежестъта дохождатъ на долната повърхность на капката. Но тъй като тѣ тамъ не намиратъ опора, става слѣдното: появяватъ се множество мѣхурчета, цѣлото животно става по-леко отъ водата и се качва до стѣклъцето. Ако дойде при стѣклъцето въ положение, че не може да се закрепѣ съ лъжекрачката, тогасъ мѣхурчетата отъ една страна се увеличаватъ, а отъ другата — намаляватъ, додето черупката се обърне. Щомъ се постигне това, мѣхурчетата изчезватъ. Ако човѣкъ предпазливо съ игла я отдѣли отъ повърхностьта на стѣклъцето, тя пада на дъното на капката и пакъ се качва чрезъ образуване на мѣхурчетата.

Както и да се опитва човѣкъ да я поставя въ неудобно положение, винаги се явяватъ мѣхурчета тъкмо на потребната страна и съ потребната голѣмина, за да се обърне тя въ удобно ней положение. Щомъ това се достигне, мѣхурчетата изчезватъ. Енгелманъ казва: „Човѣкъ не може да отрече, че тѣзи факти говорятъ за психични процеси въ протоплазмата“.

Подобни факти отъ живота на едноклеточнитѣ можемъ да приведемъ още.

И така, наблюденията надъ едноклетъчнитѣ животни показватъ, че тѣхнитѣ движения не сж механични, а придружени съ усѣщания. Трѣбва значи да приемемъ, че клеткитѣ иматъ психиченъ животъ, съзнание, макаръ и различно по степенъ отъ това на висшитѣ животни,

Но щомъ приемемъ съзнание у едноклетъчнитѣ животни, трѣбва да приемемъ и у растенията, понеже нѣма рѣзка граница между нисшитѣ растения и животни. Зелената еуглена има червено очно петно, което показва, че тя възприема свѣтлината, т. е. има зрителни усѣщания. А нали усѣщането е актъ на съзнанието? А еуглената е прѣходна между животни и растения? За нея спорятъ ботаници и зоолози. Паули казва за психологията на растенията *): „При растенията имаме работа съ психични процеси отъ по-простъ видъ“.

Ние виждаме, че растението използва напр- тежестъта за свое ориентиране. Когато свѣтлината има да върши извѣстна работа, то растението при нарастването слѣдва посоката на свѣтлината, обаче то я избѣгва, когато нуждитѣ на цѣлото растение или на частъ отъ него изискватъ това. Ние виждаме, какъ ръководниятъ принципъ при дѣйността на растението е нуждата, която се мени споредъ обстоятелствата, когато физическитѣ агенти оставатъ сжщитѣ. Затова растението се отнася различно къмъ ед-

*) „Darvinismus und Lamarkismus“.

ни и сжи външни условия прѣзъ разнитѣ фази на своя животъ. Обвивното растение отъ начало прави движение нагорѣ, послѣ кржгово (търсящо), слѣдъ това движения за прикрѣпване о подпората, а когато горниятъ край достигне края на подпората, движението пакъ става търсящо. Може да се направи да повтори нѣкое движение, напр. като се постави изкуствено при началото на предмета.

Всички агенти, които влиятъ на растението, както и подпората иматъ само ориентирующе влияние и прѣдизвикватъ въ него възприятия, които имъ показватъ, какъ трѣбва да постѣпи растението, за да постигне своята цѣль. Лигавата гжба съ промѣната на своето отношение спрямо свѣтлината, земното притегляне, топлината и влагата, дава нагледенъ примѣръ за първичното значене на нуждата и вторичното — на физическитѣ дѣйствия. Въ млада възраст лигавата гжба търси влажно мѣсто, а при настѣпване периода на размножение положителниятъ хидротропизъмъ се замѣнява съ отрицателенъ. Тя напуща влажната среда и се изкачва по сухи предмети. Страничното допирание на плазмодия съ химикалии, разтворени въ вода: готварска соль, силитра, калиевъ карбонатъ и пр. принуждава отегляне на плазмодия отъ заплашеното мѣсто, когато захарниятъ разтворъ причинява приближаване къмъ хранителния източникъ.

При лигавата гжба виждаме целесъобразността на употребитѣ средства. Отъ вреднитѣ химикалии се отдалечава, а влагата (когато е необходима) и храната я привличатъ. Движението на мустачкитѣ не е въ зависимостъ нито отъ свѣтлината, нито отъ земното притегляне, понеже тѣ нѣма да имъ помогнатъ да се ориентиратъ при достигане на своята цѣль. Нѣкои катерливи растения сж си изработили средства, за да се задържатъ и на плоскости. Тѣхнитѣ издатъци отразуватъ на върха си при допирание съ плоскостта или даже прѣди допирането надебеления, които се прѣвръщатъ въ вентузи и съ това добиватъ здраво закрепване. Въ този случай издатъцитѣ на растението сж отрицателно-хелиотропични (бѣгатъ отъ свѣтлината), т. е. количеството на свѣтлината ги ориентира за посоката, по която трѣбва да растятъ, за да се закрѣпятъ за предмета. Ботаниката има смѣлостъ да припише на растението усѣщане и съ това прѣмахна основната противоположностъ между растение и животно.

Другъ примѣръ: Конопката (*Linaria cathartica*) расте по стрѣмни скали, и сѣмената си остава по скалнитѣ пукнатини. Цвѣтоветѣ и дрѣжкитѣ въ врѣме на цвѣтежъ сж положително-хелиотропични, и затова се изправятъ срѣщу слънцето. При прѣцвѣтяване тѣ ставатъ отрицателно-хелиотропични и бѣгатъ отъ свѣтлината, за да се скриятъ въ скалнитѣ пукнатини, дето оставятъ сѣмената. Тукъ пакъ виждаме, че чувствителността къмъ свѣтлината е само средство за ориентирание, и растението въ различни случаи постѣпва различно споредъ нуждата.

Хаберландъ и Немецъ въ 1900 година намѣриха у растенията сѣтивни органи, напр. статолитни органи. Сжществуването на сѣтивни органи показва сжществу-

ването на усѣщане, а заедно съ това и на психичен животъ, съзнание. Тѣ намѣриха тѣзи органи независимо единъ отъ другъ и ги провѣриха чрѣзъ разнообразни опити.**)

Тѣзи органи у растенията сж въ аналогия съ статиститѣ на животнитѣ. Хаберландъ е намѣрилъ и други сетивни органи у растенията.

Отъ послѣднитѣ примѣри се вижда съществуването на психиченъ елементъ въ организма и какво участие взема въ неговия животъ. Отъ примѣритѣ за прѣко приспособление, дадени по-рано, се вижда, какъ ни се налага да приемемъ психичния елементъ, за да обяснимъ саморегулацията. Отъ тамъ съ логическа послѣдователность трѣбва да приемемъ вжтрѣшния, психичния факторъ при еволюцията.

(следва).

Б. Боевъ.

Изследванията на Гурвичъ и ученицитѣ му.

Александъръ Гурвичъ, професоръ въ университета въ Симферополъ (Кримъ), е открилъ особени лъчи въ растенията и животнитѣ. Първия си трудъ на нѣмски върху тѣзи лъчи той напечаталъ въ нѣмското списание „Archiv für Entwicklungsmechanik“ отъ 1922. година. Следъ това той продължава своитѣ изследвания. Въ това направление работятъ при сѣщия университетъ жена му Лидия Гурвичъ (просекторъ въ биологическия институтъ на университета), после Нина Гурвичъ, асистента Д-ръ Равинъ, П. Г. Русиновъ и С. Салкиндъ. Всички тѣ печататъ отъ 1922 г. до сега редъ статии въ сѣщото списание по въпроса (до сега сж напечатани 11 статии)**)

Какъ се натъкналъ Гурвичъ на тѣзи лъчи? Както Хаберландъ, така и Гурвичъ сж забелѣзали, че клетъчното дѣлене (кариокинезисъ или митоза) не почва едновременно въ всички клетки, но

*) Вижъ списание „Berichte der deutschen botanischen Gesellschaft 1900 и 1902 година

**) Вижъ това списание 52. томъ (1922 год.), 100. томъ (1923 год.) 103. томъ (1924. г.), 104. томъ (1925 г.) 105. томъ (1925. година).

като почва от една точка на даден органъ, разпространява се въ известни посоки съ определена бързина. Напр. ако въ единия край на тичинковия прашникъ имаме начална митозна фаза, то на известно разстояние клетките ще сж въ средна фаза, а още по-нататък — въ крайна. Сжщото явление Немецъ наблюдавалъ въ многоядрените клетки на зачатъците на млѣчните съдове у семейството Млѣчкови. Хаберландъ предположи, че това се дължи на хормони. Гурвичъ излѣзе отъ предположението, че приемането хормоните за причина не изключва сжществуването и на друга причина. И тогазъ при изследванията се натъкналъ на тѣзи лжи. Понеже тѣзи лжи даватъ импулсъ за по-усилено клетъчно деление (митоза), той ги нареклъ митогенетични.

ИЗСЛЕДВАНЕ ВЪРХУ ЖАБИТЪ.

Ал. Гурвичъ причинилъ на жабите малки рани съ диаметръ 0.25 — 0.3 милиметра. Започнало бързо дѣлене на клетките и се образувало около всѣка рана едно поле съ диаметръ 4-5 милим. съ по-нѣколко хиляди митозни фигури. Когато митозната вълна срещала препятствие, тя го преминавала и задъ препятствието продължавала да се разпространява праволинейно. Отъ това Гурвичъ извадилъ заключение, че митогенетичните лжи се разпространяватъ праволинейно.

МИТОГЕНЕТИЧНИТЕ ЛЖИ МОГАТЪ ДА СЕ ОТРАЗЯВАТЪ.

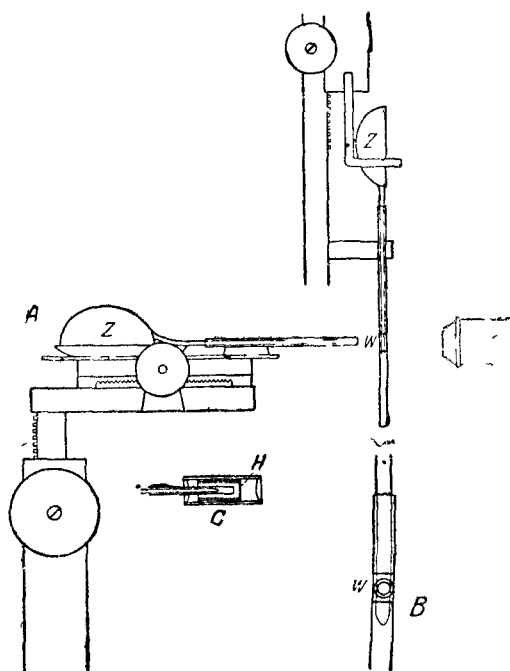
За да установи способността на лжитѣ да се отразяватъ, Гураичъ направилъ опитъ съ корените на лука. Турилъ луковъ коренъ въ извѣта стѣклена тръбица и констатиралъ, че лжитѣ при сблъскване съ кореновите стѣни се пречупвали много пжти. А линиите на тѣхното разпространение се познавали по изобилните митозни фигури.

Другъ опитъ за сжщата цѣль: огледалото на микроскопа било поставено подъ жгълъ 45 градуса спрямо единъ падащъ снопъ митогенетични лжи. Срещу него се поставя коренътъ. Доказва се, че лжитѣ му, паднали върху огледалото, се отразяватъ. Това се доказва чрезъ поставяне на другъ коренъ, който се индуцира (повлиява) отъ отразените лжи на първия.

ИНДУКЦИЯ ЧРЕЗЪ МИТОГЕНЕТИЧНИ ЛЖИ.

Гурвичъ искалъ да провѣри, дали лжитѣ излизатъ вѣнъ отъ корена. Той излѣзълъ отъ предположението, че лжитѣ на единъ коренъ могатъ да повлияятъ върху другъ коренъ. А това влияние (индукция) той познавалъ по увеличението броя на митозните фигури. Нека корена, върху който ще се влияе, наречемъ индуциранъ, а онзи, чийто лжи влияятъ, наречемъ индуциращъ. Индуцирания коренъ той поставилъ въ тѣсна отвѣсна тръбичка (вижъ рисунката). Височината на кореновия върхъ въ тръбичката се регулирала съ винтъ. Тръбичката имала двойно зна-

чение: 1) коренътъ ставалъ неподвиженъ; 2) той, за да не изсъхне, се снабдявалъ съ вода, съ капилярно изкачване на вода въ

Опитъ за индукция.

Z (отъ горе) — луковича съ индукирания коренъ; Z (отъ лѣво, — луковича съ индукиращия коренъ. О — часть на хоризонталенъ микроскопъ за центриране на индукирания коренъ. При правилно центриране трѣбва да се получи положението wB; C — опитъ за индукция съ лъчи, преминали презъ луковична кожа H.

тръбичката. Индуциращиятъ коренъ поставилъ въ хоризонтална тръбичка. Двата корена излизали на 4-5 милим. отъ тръбичкитѣ. Върхътъ на индуциращия коренъ билъ на разстояние 1.5 — 2, а въ нѣкои случаи на 3 — 5 милим. отъ индукирания коренъ. Върхътъ на първия сочелъ право къмъ централния цилиндъръ на индукирания коренъ, и то на единъ милиметъръ по-горе отъ върха му. Опитътъ траялъ 3-4 часа. Презъ цѣлото време на опита се бдѣло непрекъснато и въ случай на нужда се регулирало положението на коренитѣ съ витлата.

Резултатътъ отъ опита билъ положителенъ: доказало се, че лъчитѣ на индуцирания коренъ указватъ влияние върху другия: на индукираната страна въ приготвенитѣ микроск. препарати митознитѣ фигури били 99, 96, 96, 103 и пр., а на противната страна: 73, 75, 78, 6 %. Отъ този и отъ множество други опити се видѣло, че дѣйствието на тѣзи лъчи е въ извѣстни граници: уве-

личаватъ броя на митознитѣ фигури съ 22-50 на сто.

Откритието на Гурвичъ било потвърдено и разширено отъ асистента му Д-ръ Равинъ.

Има нѣколко вида индукция: 1) хомоиндукция (когато индуцираното и индуциращото растения сж отъ единъ видъ, напр. лукъ върху лукъ); 2) хетероиндукция, напр. слънчогледъ върху лукъ. Освѣнъ въ коренитѣ, Гурвичъ е намѣрилъ тѣзи лжчи и въ семедѣлитѣ.

ЛЖЧИТѢ МИНАВАТЪ ПРЕЗЪ ЦЕНТРАЛНИЯ ЦИЛИНДЪРЪ НА КОРЕНА.

Отъ множество опити Гурвичъ установилъ, че лжчитѣ минаватъ не презъ цѣлата коренова дебелина, а само презъ централния цилиндъръ. При това тѣзи лжчи не сж строго паралелни, но съвсѣмъ слабо дивергентни. Диаметрътъ на снопа лжчи е много малкъ, — около 70 микрона.*)

ИЗСЛЕДВАНИЯ НА НИНА И ЛИДИЯ ГУРВИЧЪ ВЪРХУ ИЗТОЧНИКА НА ЛЖЧИТѢ,

Нина Гурвичъ опитала действието на упойката (наркозата) върху луковитѣ корени. Употрѣбенъ билъ 0.5 процентвъ разтворъ на хлоралъ-хидратъ. Понеже упойката намалява жизненитѣ функции до минимумъ, то тя е била пригодно средство за уясняване, дали кореновиятъ върхъ е източникъ на лжчитѣ, или само тѣхенъ проводникъ. Въ последния случай източника би трѣбвало да се търси по-горе, напр. въ луковицата.

Коренитѣ престояли 15-18 часа въ тржби, пълни отъ $\frac{1}{8}$ на сто хлоралъ-хидратъ. Следъ туй съ тия корени билъ направенъ опитъ да се индуциратъ други корени. Опитътъ сполучилъ: въ индуцирания корень се забелѣзало действието на тѣзи лжчи (т. е. увеличението на митознитѣ фигури). Отъ друга страна у индуциращия (упоения) корень се наблюдавало състояние, което е характерно при упойката: покой, никакви митозни фигури. Отъ тамъ Нина Гурвичъ заключила, че коренитѣ не сж източникъ на лжчитѣ.

Лидия продължила нейнитѣ изследвания. Тя предприела изследване на луковичното дънце.

Отъ по-ранни изследвания тя и сътрудницитѣ й сж знаели, че когато корена се отреже съ часть отъ дънцето, той запазва за нѣколко деня усиленъ растежъ и дѣление на клеткитѣ си. Тогава на Лидия идва идея да подложи на мѣстна упойка началото на корена съ съотвѣтната часть отъ дънцето. Въмѣсто разтворъ на хлоралъ-хидратъ, тя употребила гжстъ желатиновъ хлоралъ-хидратъ (1 — 1 и половина на сто). Желатиновиятъ хлоралъ-хидратъ се поставя въ широка стъклена тржбичка. Дънцевата часть

*) Единъ микронъ — една хилядна отъ милиметратъ

се туря въ нея, а вънъ отъ тржбичката свободно излиза неупоения коренъ, който е потопенъ въ вода. Желатиновиятъ пластъ не трѣбва да се допира до водата. Значи само дънцевата му частъ е въ упойката. Коренътъ въ такъво положение стои 18-22 часа. Следъ изтичането имъ, съ този коренъ се индуцира другъ коренъ. Отъ петтѣхъ направени опита три дали положителни резултати: коренъ съ упоено дънце билъ неспособенъ да индуцира. Индуциращиятъ коренъ билъ безъ митозни фигури, което показвало, че е упоенъ. При останалитѣ два случая коренътъ съ упояваното дънце билъ съ митозни фигури. Това показвало, че тукъ упойката не сполучила. Затова действието имъ върху други корени нѣма значение при изследването.

Отъ случаитѣ съ сполучлива упойка Лидия Гурвичъ вади заключение, че източникътъ на лжчитѣ е въ горния разширенъ край на коренчетата и въ съответната частъ отъ дънцето.

МИТОГЕНЕТИЧНИЯТЪ ЦЕНТЪРЪ Е АВТОНОМЕНЪ.

Сега се явилъ другъ въпросъ: дали горната разширена коренова частъ съ съответната частъ отъ дънцето е самостоятеленъ центъръ на лжчитѣ или лжчевитѣ центрове на всички корени сж свързани въ едно цѣло, образуватъ общъ източникъ.

По-раншни изследвания на Д-ръ Равинъ и проф. Гурвичъ установили, че при отрѣзване на кореновия върхъ преставатъ да минаватъ лжчи презъ корена. Имайки предъ видъ, че източникътъ на лжчитѣ не е въ корена, то трѣбвало да се предположи, че прекратяването на лжчитѣ въ този случай се дължи на сътресението, което косвено изпитвалъ източникътъ имъ. Лидия доказва това така: тя упоила корена и следъ това отрѣзала кореновия върхъ, за да се избегне предаване на сътресението. Резултатътъ оправдалъ очакването: лжчитѣ преминавали презъ корена така интензивно, както по-рано. Отъ това се установило, че отрѣзването на кореновия върхъ действува съ своето сътресение върху източника на лжчитѣ въ дънцето.

Тогазъ Лидия направила следния опитъ: отрѣзала единъ кореновъ върхъ и видѣла, че това не прекратява лжчитѣ на съседнитѣ коренчета. Отъ това тя заключила, че всѣки митогенетиченъ центъръ е автономенъ.

ОПИТЪ СЪ ЛУКОВИЧНО ДЪНЦЕ.

Луковичното дънце силно нарѣзано се начуква въ хаванче съ малко вода, излива се въ стъклена тржбичка съ диаметъръ 2 милим. и веднага се поставя да индуцира другъ коренъ. Резултатътъ е следния: въ течение на единъ часъ отъ счукването, счуканата маса има силата да индуцира. Следъ това изгубва тая сила т. е. преставя да е центъръ на лжчитѣ.

ОПИТИ СЪ ПОПОВИ ЛЪЖИЧКИ, ИНДУКЦИЯ НА ЖИВОТНО ВЪРХУ РАСТЕНИЕ

Понеже изследването на индукцията на животно върху жи-

вотно било доста трудна работа, то Алекс. и Лидия Гурвичъ предпочели да изследватъ индукцията на животно върху растение. Опити били правени както съ живи ларви, така и съ емулзия отъ тѣхни тъкани. И въ двата случая опититѣ дали положителенъ резултатъ. Употрѣбенитѣ попови лъжички били дълги 1 — 1 и половина с. м. Личинкитѣ били турени въ стъклени тръбички, за да бждатъ главитѣ имъ по възможность неподвижни. Отъ успѣшната индукция при тѣзи опити се видѣло, че лжчитѣ на поповитѣ лжжички съ особена сила излизатъ отъ главитѣ имъ. Снопътъ лжчи, излизащъ отъ главитѣ имъ, има такъвъ малъкъ диаметръ, колкото при корена. Отъ това изследователитѣ заключаватъ, че центърътъ на лжчитѣ е зародишния мозъченъ мѣхуръ.

И така, отъ всички горни изследвания се видѣло, че растенията и животнитѣ изпусчатъ лжчи, които действуватъ върху ембрионални тъкани и по индуктивенъ начинъ предизвикватъ въ тѣхъ митоза (най-голѣмото опитано разстояние при индукцията било 38 милиметра).

УПОЯВАНЕ НА ИЗСЛЕДВАНИТѢ ЖИВОТНИ.

Лидия Гурвичъ бѣше установила, че упояването на тъканята, презъ която минаватъ лжчитѣ, не изменя последнитѣ, но упояването на центъра имъ спира тѣхното изпращане. Салкиндъ се опиталъ да провери това и върху животнитѣ. За упойка избралъ разтворъ отъ хлоралъ-хидратъ 0.142 — 1 на сто и уретанъ 0.2 — 0.5 на сто. Упойката продължавала 2-5 часа. При по-слабитѣ разтвори упойката се държала сравнително по-дълго. Никаква индукция не се получила. Салкиндъ заключилъ, че животнитѣ въ упоено състояние не изпусчатъ лжчи.

Емулзия отъ попови лъжички била поставена въ разтворъ отъ хлоралъ-хидратъ 0.25 на сто и се опитало индуциращото ѝ действие. Резултатътъ, както и можало да се очаква, билъ отрицателенъ.

МИНИМАЛНОТО ВРЕМЕ, НУЖНО, ЗА ДА СЕ ПРОЯВИ ИНДУКТИВНОТО ДѢЙСТВИЕ.

За цѣльта Русиновъ направилъ слѣдния опитъ: половинъ или четвъртъ часъ слѣдъ поставянето на индуциращата тръбичка съ попови лъжички или емулзия отъ тѣхни тъкани, тръбичкитѣ се отстранили, и индуцираниятъ коренъ билъ оставенъ самъ на себе си 3 часа. Половинъ часово индуциране било достатъчно, за да се прояви действието на индукцията, но четвъртъ часово индуциране въ нѣкои случаи давало положителни резултати, а въ други — доста слаби.

АНАЛОГИЯ МЕЖДУ ЛЖЧИТѢ ОТЪ СВѢТЯЩИТѢ ОРГАНИ НА БРЪМБАРИТѢ И МИТОГЕНЕТИЧНИТѢ ЛЖЧИ.

Лжчитѣ отъ свѣтящитѣ органи на бръмбаритѣ сж изследвани отъ Дюбоа и Харвей, Дюбоа намѣрилъ, че свѣтящето веществъ

тво на бръмбаригѣ съдържа двѣ вещества: луциферинѣ и луцифераза. Второто е ензимѣ, слѣдователно бѣлтѣчно вещество, а първото не. Тѣзи две вещества се изолирватѣ така: ако се остави студентѣ водентѣ екстрактѣ отѣ светящитѣ органи да стои по-дълго време, то луциферина изчезва, защото се окислява и преминава въ оксилуциферинѣ. Остава само луциферазата. Въ топлѣ водентѣ екстрактѣ (60 градуса) луциферазата се разлага, а луциферинѣтъ, понеже не съдържа бѣлтѣчно вещество, остава.

Дветѣ така изолирани вещества, сж оптически неактивни. Но при тѣхното съединяване се появява светлина.

Подобни опити били предприети отѣ Ал. и Лидия Гурвичѣ съ емулзия отѣ луковичното дѣнце. Частѣ отѣ нея била оставена да стои извѣстно време при обикновена стайна температура, а друга частѣ бива турена въ термостатѣ при 58-63 градуса С. И дветѣ половини ставатѣ по този начинѣ неактивни. Това било опитно установено. Следѣ тоаа смѣсили дветѣ части. Смѣсъта била активна, т. е. изпущала лжчи. Това било пакѣ опитно доказано.

ЗА ХАРАКТЕРА НА ЛЖЧИТѢ.

Александър Гурвичѣ направилѣ следния опитѣ, за да изследва характера на лжчитѣ. Прекаралѣ ги презѣ кварцова плоча, дебела 3 милим. Силата имѣ не се намалила. Следѣ това ги прекаралѣ презѣ 10 процентовѣ желатиновѣ пластѣ. Тогазѣ всѣко индуктивно действие задѣ желатиновия пластѣ спира, т. е. лжчитѣ се изгубватѣ. Отѣ това Гурвичѣ заключилѣ, че митогенетичнитѣ лжчи сж съ кжси вълни и стоятѣ задѣ моравитѣ лжчи.

ГУРВИЧѢ И ОКУЛТИЗМѢТѢ.

На окултизма сж отдавна извѣстни лжчитѣ, за които говори Гурвичѣ. Окултизмѣтъ въ всички времена е знаалѣ не само тѣзи лжчи, но и по-дълбоки сили въ природата, и то не чрезѣ умуване, а по чисто опитентѣ начинѣ

По-долу ще дамѣ само нѣколко факти, отѣ които да се види, че върху тѣзи лжчи на Гурвичѣ разполагаме съ обширни опитни изследвания както отѣ най-дълбоко време, така и презѣ последнитѣ вѣкове.

ПАПИРУСѢ БЕНТРОШѢ.

Въ египетския папирусѣ Бентрошѣ е записанѣ единѣ случай на излѣкуване съ животентѣ магнетизмѣ. Разказѣтъ гласи горе-долу така: Дѣщерята на Бухтанския князѣ се оженила за фараона. Другата му дѣщеря заболѣла. Тогазѣ той прави пжтешествие, отива въ столицата и моли царя да прати лѣкарѣ за излѣкуването ѣ. Царѣтъ се отнесъл до Хонсу-ноферѣ-хотепѣ. Последниятѣ възлага тая задача на Хонсу-ари-сехерѣ и го блатославя съ извѣстни движения на ржцетѣ. Тѣзи движения сж начертани на папируса. Жрецѣтъ прави дълго пжтешествие до княза и извършва върху дѣщерята други движения съ ржце, които сж пакѣ начертани. Тя оздравѣва

МЕСМЕРЪ.

За тѣзи лжи говори Вилхелмъ Максвелъ, *) Робертъ Флудъ и др.

Единъ отъ тѣзи, които сж родили голѣмо движение съ учението си за животния магнетизъмъ или „всемирния флуидъ“ той е Антонъ Месмеръ (1734—1815). Въ 1766. година получава титлата докторъ по медицина въ виенския университетъ съ дисертация, въ която вече говори за животния магнетизъмъ. Въ 1775. пише писмо до всички европейски академии, въ което излага учението си. Следъ това чете лекции въ Парижъ и пише нѣколко съчинения върху животния магнетизъмъ. По-важни отъ тѣхъ сж: „Исторически сведения за животния магнетизъмъ“ -(1781) „Писмо върху животния магнетизъмъ“ (.782) и пр. Своего учение той изложилъ въ 27 точки. Занимавалъ се съ лѣкуване на болни съ паси. Въ 1784. година френската академия отхвърлила животния магнетизъмъ.

Заедно съ Месмеръ и следъ него и мнозина други сж работили въ тая областъ и сж писали върху нея. По-важни отъ тѣхъ сж: Тарди дьо Монравелъ, Шарпиньонъ, Деспинъ, маркизъ дьо Пюйсежюръ, Пететенъ, Дельозъ и др. Въ 1773 година поради повдигнатия шумъ френската академия отново се занимава съ животния магнетизъмъ и го отхвърля втори пѣтъ,

РАЙХЕНБАХЪ. (1788-1869) *).

Той е извѣстенъ химикъ, ботаникъ и геологъ. Откривачъ е на креозота и парафина, писалъ е съчинение върху геологията на Австрия и пр. Заинтересувалъ се отъ тѣзи лжи по следния начинъ:

Виенскятъ лѣкаръ Айзенщайнъ въ 1844 година поискалъ отъ него съвѣтъ за единъ боленъ, който се влияелъ отъ близостта на магнита и освѣнъ това въ тъмно виждалъ свѣтлини, които други не виждали. Райхенбахъ се заинтересувалъ отъ случая и пожелалъ да види, дали болниятъ нѣма да вижда свѣтлиннитѣ еманации на силенъ магнитъ. Това се потвърдило. Туй го заинтересувало и накарало да се посвети на изследването на този въпросъ. Това го доведе до неговата „одова теория“ Отъ тогасъ, въ течение на 25 години той правилъ многобройни опити за изслѣждане ода у човѣка, животнитѣ, растенията, кристалитѣ и цѣлата останала природа. Правилъ е опити съ повече отъ 500 души сензитиви. Между сензитивитѣ съ които е правилъ опити, е имало хора на науката, напр. ботаницитѣ Унгеръ и Ендлихеръ, анатомиститѣ Пергеръ и Натереръ, видниятъ пжтешественикъ Кочи и пр. На нѣкои отъ опититѣ му присжтствувалъ и прочутия шведски химикъ Берцелиусъ. Най-важното съчинение на Райхенбаха е „Сензитивниятъ човѣкъ и неговото отношение къмъ ода“

*). Виджъ Maxwel: De Mèdicna màgnetica 1679 г.

*) Виджъ „Всемирна лѣтопись, год. II, кн. 5.

— (1854-55). Той билъ на врѣмето си забравенъ поради материалистичната вълна прѣзъ онази епоха, но благодарение откритието на рентгеновитѣ лъчи си спомниха за него (сензитивитѣ виждатъ прѣзъ непрозрачни прѣдмети), сжщо благодарение и на френскитѣ изслѣдователи, които по съвсемъ други методи дойдоха до сжщитѣ факти. Сега съчиненията му се преиздадоха, и всички изслѣдователи въ тая областъ внимателно ги изучаватъ.

Какъ е приготвилъ той обстановка за опититѣ си? Най-важно е приготвление на тъмна стая. Прозорци съ капаци и върху тѣхъ спуснати гъсти двойни килими. Врати двойни. Между дветѣ врати спуснати килими, а долу между пода и вратитѣ възглавници. Така се приготвятъ наредъ три стаи и се взема срѣдната. Ако високо сензитивенъ влезе въ тази стая, слѣдъ 5—10 минути ще почне да вижда одичната свѣтлина, а крайно сензитивниятъ веднага; средносензитивниятъ — слѣдъ изтичането на 2 — 3 часа и даже повече. Сензитивенъ нарича Райхенбахъ този който може да възприеме тѣзи лъчи, т. е. при горнитѣ условия да вижда одичната свѣтлина. Но разбира се, тѣ иматъ и други възприятия, освенъ зрителни. Близко половината отъ хората сж сензитиви споредъ Райхенбаха. Сензитивитѣ сж напълно здрави хора. Отъ начало тѣ виждатъ собственитѣ си ржце да издаватъ свѣтлина. Изпърво свѣтлината, която издаватъ ржцетѣ имъ, прилича на безформена мъглява маса. Движатъ си ржцетѣ насамнататъкъ и заедно съ тѣхъ се движи и светящиятъ облакъ, но още не могатъ да се различатъ ясно контуритѣ на свѣтящата маса. Послѣ става и това. По-нататъкъ могатъ да се различаватъ и прѣститѣ. Най-послѣ сензитивнитѣ почватъ да виждатъ всичко въ стаята. Всички металически предмети въ стаята сензитивитѣ виждатъ да издаватъ светящъ одовъ пламъкъ. Хората виждатъ като светящи фигури, по-голѣми отъ физическото тѣло. Човѣкъ отъ цѣлото си тѣло изпуска свѣтлина. Кжсъ дърво, голѣмо колкото юмрукъ, било поднесено на госпожица Байеръ въ тъмна стая. Тя не можела да го види. Но когато Райхенбахъ го взелъ между прѣститѣ си, подвижилъ го нѣколко минути и слѣдъ това го сложилъ, кжсътъ дърво почналъ да свети слабо и станалъ видимо, обаче следъ малко време отново загубилъ светлината си. Сжщото ставало и съ чаша вода. Когато въ стаята внесли чаша вода, сензитивката не я виждала. Но когато водата била напоена съ одъ по горния начинъ, тя почнала да издава свѣтлина за сензитивката. Когато чашата била държана въ лѣвата ржка, водата добивала червена светлина, а въ дѣсната—синя. Сензитивката въ тъмно е могла да познае по светлината нивото на водата въ чашата. Това е било срѣдство за контролиране показанията на сензитивитѣ. Но Райхенбахъ употребилъ и други контролни срѣдства:

1. Той правилъ въ тъмнината разни движения съ главата си. Сензитивитѣ ги описвали вѣрно и то поради мѣстенето на свѣтлината на главата. Човѣшката глава издава за тѣхъ голѣма свѣтлина.

2. Въ пълна тъмнина Райхенбахъ каралъ сензитивитѣ да че-

татъ и то всѣко мѣсто, което имъ било показано, като че това вършели при пълно осветление.

3. Сензитивитѣ сж виждали да излиза свѣтлина отъ всички вътрѣшни органи на човѣка: стомаха, черния дробъ, бѣлия дробъ, сърцето и пр. Чрѣзъ тая свѣтлина тѣ ги виждали. Тѣ можели да кажатъ: кждѣ е мѣстото на повредения органъ.

4. Сензитивитѣ сж имали способностъ да виждатъ презъ металически предмети при извѣстни условия (когато силна одическа светлина пада върху тѣхъ отзадъ). Райхенбахъ правилъ разни движения съ ржце задъ плочата или поставялъ задъ нея разни предмети, и сензитивитѣ ги описвали вѣрно. Той правилъ опити съ медни, желѣзни, цинкови и други плочи.

5. Всички сензитиви, макаръ отъ разни класи и мнозина отъ тѣхъ съвсѣмъ незапознати съ въпроса, виждали и описвали одичнитѣ явления по сжщия начинъ.

Опититѣ на Райхенбаха бѣха повторени по неговата метода отъ много други изслѣдователи съ сжщитѣ резултати.

Но, което е още по-важно, разни изслѣдователи независимо отъ него, безъ даже нѣкои да знаятъ за неговитѣ опити и по съвсѣмъ други методи сж дошли до сжщитѣ явления.

ФРЕНСКИТѢ ИЗСЛЕДОВАТЕЛИ.

Тѣ изучиха дълбокитѣ фази на хипнотичния и магнетичния сънь. Тогасъ лицето се освобождава отъ властѣта на магнетизатора и у него се появяватъ нови способности. У него се развива ясновидство и той почва да вижда аурата, свѣтлината около човѣка, животното, растението, минералѣ и пр. Значи въ дълбоката фаза на магнетичния сънь субектътъ вижда тая одична светлина, която Райхенбаховитѣ сензитиви виждатъ при други условия.

Дюрвилъ нарича светлинита, която прониква тѣлото, флуидно тѣло. При дълбокия магнетиченъ сънь флуидното тѣло почва да излиза отъ физическото тѣло. Това именно е причина за падането на последното въ безсъзнание. Съзнанието остава въ флуидното тѣло. Че съзнанието е въ флуидното тѣло се вижда отъ факта, че то може да извършва това, което му се казва, когато физическото седи неподвижно. Въ дълбокъ магнетиченъ сънь Леонтина казва: „Флуидното тѣло, това съмъ азъ, физичното ми тѣло е само една праздна торба“. Жана казва: „Етерниятъ двойникъ, това съмъ азъ. Не зная, какво нѣщо е физичното тѣло, но това не съмъ азъ“. Едмея казва още по-рѣзко: „Цѣлата моя личностъ е една светяща форма. Само тя мисли, знае и действува. Тя изпраща на тѣлото това, което ви казвамъ“.

Щомъ се установи, че съзнанието излиза заедно съ флуидното тѣло, тогасъ естествено е, че отъ разрушението на физичния мозъкъ не трѣбва да вадимъ заключение за унищожение на човѣшкото съзнание.

Има нѣколко средства за контролиране показанията на субекта,

1) Д-ръ Шарпиньонъ е прилагалъ следния контроленъ ме-

тодъ: служилъ си е съ 4 желѣзни пръчки, отъ които само една-та била магнитна. Тѣ били напълно еднакви по форма, цвѣтъ и голѣмина. Поставени предъ субекта, той казва, че на едната вижда пламъци на двата края. За да се избегне телепатията, и околнитѣ не знаятъ, коя пръчка е магнитна. После се провѣрва и се указва, че тѣкмо на магнитната пръчка субектътъ вижда светлина. Този опитъ билъ повторенъ много пѣти съ сѣщия резултатъ.

2) Съ чаша вода. Когато прѣститѣ се държатъ къмъ водата, последната започва да издава за субекта фосфоресцирующа светлина. Обикновената вода не издава такъва. Субектътъ не знае, каква вода му се показва, и при все това вѣрно казва, кога е светяща и кога не.

3) Чрезъ електромагнитъ (методъ на Де Роша). Медна жица се навива спирално около желѣзна пръчка. Пуща се електрически токъ. Тога съ пръчката става магнитъ, и субектътъ вижда на двата ѣ края свѣтлина: на единия ѣ край синя, а на другия — червена. Токътъ знаемъ, ч се движи отъ положителния полюсъ на електр. батерия къмъ отрицателния. На този край на пръчката, отдето влиза токътъ, се вижда синя свѣтлина, а на другия — червена. Контролирането става така: употребява се комутаторъ, чрезъ който промѣняваме посоката на тока или го прекъсваме безъ знанието на субекта и го питаме за свѣтлитѣ. Каго се направи токътъ обратенъ, той казва, че вижда синята и червена светлина разменен, а като се прекъсне тока, той казва, че не вижда свѣтлини на двата края на пръчката. Този опитъ може да се повтори много пѣти и винаги съ сѣщия резултатъ.

4) Контролиране чрезъ поляризована свѣтлина (Де Роша).

5) Чрезъ спектроскопъ (Де Роша).

6) Чрезъ флуоресцирующа пластинка (Дюрвилъ).

Окултизмътъ е противъ хипнотизма, като лечебно и възпитателно средство, защото той е насилие върху личността. А окултизмътъ е противъ всѣко насилие. И ако тукъ привеждамъ нѣкои факти отъ изследванията на горнитѣ учени, които се занимаватъ съ хипнотизма, това е само за да поясня извѣстни закони.

РАЗНИ ИМЕНА.

Д-ръ Валтеръ Килнеръ, лѣкарь въ болницата „Св. Тома“ въ Лондонъ написа въ 1911 год. книгата „Човѣшката аура или атмосфера“, въ която изнесе експерименталнитѣ си изследвания на лжчитѣ около тѣлото. Опититѣ му сж повторени съ успѣхъ отъ Феерховъ.

Тѣзи лжчи носятъ разни имена у разни автори: животенъ магнетизъмъ, всемирень флуидъ, нервень флуидъ, жизненъ принципъ, физиологичень магнетизъмъ, одъ, витални лжчи и пр.

ИЗСЛѢДВАНИЯТА НА ЦИГЛЕРА.

Той е женевски химикъ. Правиль опити съ растението ро-

сянка. У това растение той открил тѣзи лъчи и ги нареколъ зоизитетъ. Но когато по-послѣ се запозналъ съ съчиненията на Райвенбаха, отождествилъ ги съ „ода“ на послѣдния. Споредъ Циглеръ власинкитѣ на това растение сж съ отрицателенъ „одъ“. Това се доказва отъ следното: той поставялъ върху власинкитѣ платинени пръстенчета съ диаметръ 3 милим.. Власинкитѣ се дразнѣли и свивали, когато пръстенчетата били съ положителенъ одъ, а когато били съ отрицателенъ, не реагирали.

ОПИТИТѢ НА ГАСТОНЪ ДЮРВИЛЪ.

Той е правилъ опити за дѣйствието на животния магнетизъмъ върху растежа на растенията. Чрѣзъ държане на ржката върху извѣстни растения, тѣ сж ускорявали своя растежъ. Подобни опити има отъ Маненъ и Гравие.

Кантъ е изслѣдвалъ лъчитѣ на мозъка, черния дробъ и пр. Свѣтлината въ време на мислене е по-силна, отколкото при обикновено състояние.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ.

Гурвичъ казва, че „митогенетичнитѣ лъчи“ иматъ свръзка съ жизненитѣ функции: когато се индуцира единъ коренъ чрѣзъ тѣзи лъчи, то жизненитѣ функции се усилватъ, което се познава между другото и отъ увеличението броя на митознитѣ фигури.

Това обяснява много работи, които отдавна се знаятъ. Напр. защо си бараме повредено мѣсто на тѣлото съ ржка? Нали съ това му придаваме отъ този флуидъ, съ който повдигаме намалѣлитѣ му жизнени сили, пониженитѣ му жизнени функции? (Да си спомнимъ за индукциитѣ при опититѣ на Гурвичъ). Етерното тѣло е архитектъ на физичното; това сж го твърдели окултиститѣ отъ всички времена. Това може да се намѣри и въ най-древнитѣ окултни книги. Сега Гурвичъ е въ следитѣ на това. Официалната наука се намира днесъ на границата межеу видимото и невидимото. Въ папируса Бентрошъ се говори за лѣкуване съ животния магнетизъмъ. Значи и тѣ сж знаяли за дѣйствието на тѣзи лъчи за повдигането на жизненитѣ функции. Да си спомнимъ думитѣ на Максвелъ: „Болеститѣ изобщо не принадлежатъ на тѣлото. Тѣ зазисятъ отъ отслабването или изгонването на жизнения флуидъ. Не е възможно дълго време да съществува едно неразположение, ако този флуидъ е въ пълната си сила“.

Опитътъ на Гастонъ Дюрвилъ върху растенията не можемъ ли да сравнимъ съ опититѣ за индукция на Гурвичъ? Опититѣ на Гастонъ Дюрвилъ сж по-раншни.

Изследванията на Гурвичъ сами по себеси, разбира се, не позволяватъ да вадимъ голѣми заключения за невидимата страна на природата, но тѣ могатъ да ни наведатъ на извѣстни

мисли.Отъ изследванията на Райхенбаха, Дюрвилъ, Де Роша и много други се дохожда не само до тѣзи лъчи, но се хвърля светлина и върху по-дълбокитѣ въпроси, доказва се напр. отдѣлянето на флуидното тѣло заедно съ съзнанието, доказва се ясновидството и пр. Изслѣдванията на Гурвичъ и ученицитѣ му, до колкото се простира тѣхната областъ, потвърждаватъ тѣзи на първитѣ.

А изслѣдванията на Райхенбаха, Де Роша, Дюрвилъ Гурвичъ и пр. само потвърждаватъ извѣстни окултни истини.

Митогенетичнитѣ лъчи сж по-висше начало, отколкото видимото тѣло, което се познава по това, че тѣ даватъ импулса на жизненитѣ функции („индукция“). Но и тѣзи лъчи не изчерпватъ естеството на организма. Окултизмътъ не пренебрегва видимото тѣло на организма, но го изучава въ свръзка съ по-висшитѣ сили въ него. Чрезъ изучаването на по-висшитѣ строителни, творчески сили въ организма не само че ще се внесе светлина въ проблемитѣ на днешната биология, но и ще се узнаятъ условията за здраве и болестъ. Така се турятъ основи на нова медицина. Окултната анатомия и физиология се подробно разработватъ отъ окултната биология по строго наученъ начинъ. Има основанъ биологиченъ отдѣлъ при института за окултно-научни изследвания въ Щутгартъ. Лани излѣзе книгата на Д-ръ Попелбаумъ „Етерното тѣло на организмѣ изучено на експериментални основи“, издание на свободния окултенъ университетъ „Гьотеанумъ“. Въ 1924 година излѣзе и книгата на Д-ръ Гюнтеръ Ваксмутъ „Етернитѣ строителни сили въ вселената, земята и човѣка“. Тя представлява хубаво въведение къмъ окултната анатомия и физиология. Отъ Д-ръ А. Устери излезе книга върху ботаниката отъ окултно гледище. Организмѣ трѣбза да се изучаватъ не откъснато, но въ свръзка съ силитѣ на цѣлия космосъ. Ето защо е важно за биолога и новата книга, „Астрономията въ свѣтлината на окултизма“ отъ Д-ръ Вилхелмъ Кайзеръ, издание на математично-астрономичния отдѣлъ при окултния университетъ „Гьотенаумъ“.

Така окултизмътъ внася новъ импулсъ въ всички науки

ПОРТРЕТЪ.

Съ вжтрѣшниятъ си взоръ съзерцавахъ единъ чуденъ образъ, когото поискахъ да прѣдамъ върху листъ бѣла хартия. Ала колкото повече се вирахъ, за да открия туй, което бѣ чудно и странно въ него, толкова повече той се изтълзваше отъ погледа ми, забулвайки се въ лека сива мъгла, която ставаше все по-гъста и по-гъста. Слѣдъ дълго съзерцание прѣзъ мъглата азъ видѣхъ съ духовнитѣ си очи, Чистиятъ образъ обвитъ въ тихо свѣтло сияние.

Опитахъ се да изрисувамъ очитѣ му, ала тѣ постоянно мѣняваха своята форма и цвѣтъ, споредъ моето собствено настроение. Усилията ми не се увенчаха съ успѣхъ. Взирахъ се доста въ тѣхъ и какво бѣ изумление, когато на тѣхното мѣсто азъ съзрѣхъ безброй малки изворчета, които се сливаха отпослѣ въ единъ мощенъ, буенъ потокъ готовъ да понесе съ себе си всичко, което би се изпрѣчило прѣдъ неговия пътъ.

Надъ тоя образъ азъ видѣхъ огнени езици, които постепенно се разгаряха въ единъ истински огънь, отъ който се струѣше обилна свѣтлина. Когато се опитахъ да изразя всичко това върху сложениятъ прѣдъ менъ листъ огненитѣ езици направлявани отъ невидимъ вихъръ досѣгаха душата ми, търсейки въ нея тленното и нечистото за да го прѣтворятъ въ своитѣ пламъци въ чисти безценни алмази, които да китятъ нея самата.

Разбира се слаба бѣ четката на художника за да нанесе върно, точно да обрисова картината, която видѣхъ прѣдъ себе си да изрази туй дивно величие — хиляди нюанси, прѣливащи се въ вси багри на небесната джга.

(Слѣдъ туй сияние, ти виждашъ образа на мжжъ, ала поискашъ ли да го изрисувашъ?)!

Образътъ, който прозира прѣзъ свѣтлото сияние, рисува като мжжъ ето това не бѣ мжжъ, а ликътъ на мило дѣте или нежна дѣвойка.

Позираше ми сѣкашъ гениятъ поетъ, а презъ хартията рисува образа на философъ, музикантъ или мистикъ но не и поетъ.

По неговото лице се рисуваше една безпрѣделна скръбъ, което въ мигъ се прѣвръщаше на усмивка изразяваща едно безкрайно блаженство!

Какъ ясно можеше да се открие въ този портретъ едно чисто любящо детско сърдце, единъ свѣтълъ умъ, единъ силенъ и мощенъ духъ.

И питахъ самъ себе си: Кой може да бжде този който носи образа на Всѣвишня.

И чухъ въ отвѣтъ нѣкой да шепне на ухото ми.

Това е образа на Христа живѣлъ нѣкога който и сега живѣе.

Боянъ Планински.

На саме съ себе си.

Защо слѣзе пакъ долу въ низинитѣ да дишашъ парливата вонь на благата? — Нима не чувствашъ, че се задушавашъ?

— Слушай братъ —: бжди разуменъ: — вземи тоягата на отречението и да идемъ въ планинитѣ. — Да идемъ да дишаме свежия въздухъ на осамотението.

— Нима не същашъ, че ставашъ чуждъ на душата си? — Нима не същашъ, че я загубвашъ? — Ти погледна съ пожелающъ погледъ на тлѣнното — пожела да се опиешъ отъ измамния чаръ на прѣходното и твоята душа скри за тебе радостта на своето прозрение. — Тя стана за тебе нѣщо далечно -- далечно по пространство и по време — за което смѣтно се спомня.

— Слушай братъ —: бжди разуменъ: -- вземи тоягата на отречението и да се вземемъ по планината. -- Нагорѣ — къмъ оня връхъ, що се виси надъ всички облаци, За този, който смогне да иде тамъ слънцето никога не залѣзва. — Бжди разуменъ, братъ!

— По чия воля сме събрани ний тримата: Азъ Ти и душата ти — неznamъ. Но нали разбирашъ, че тъй трѣбва да бжде!

— Що си ти? Що съмъ азъ? що е тя? — Три въпроса, които стърчатъ неразрѣшени за мене. Стърчатъ като три кръста на Голгота. И кой отъ тритѣ е средния? — Въ всѣки случай не ти!

По нѣкога стоя прѣдъ огледалото или прѣдъ твоя портретъ — стоя по цѣли часове и те гледамъ. — Гледамъ тебе, защото мене си не мога да видя. И защо ми е всичко чудно като те гледамъ? — И все ми се струва, че ти си единъ съ когото съмъ се срещналъ и съ когото трѣбва да се раздѣля — Че ти не си така важенъ и необходимъ. — Наистина не мога да се отдѣля отъ тебе, но струва ми се безъ тебе би ми било тъй естествено, както се чувствамъ и сега при тебе. — Даже, струва ми се неестествено: Азъ, Ти и Тя.

— Що съмъ Азъ? — Незнамъ. — Никога не съмъ се видѣлъ, Тебе виждамъ въ огледалото или пренасямъ образа ти на кжъ хартия и го наблюдавамъ, но мене си, никога не съмъ видѣлъ. — Може би не съществува огледало, което може да ме отрази А може би, Азъ нѣмамъ образъ — нѣмамъ форма. Ти си това, което гледамъ, а азъ съмъ това, което гледа. Този отговоръ ми се чини най-правдивъ. А душата ги? — За нея сжщо ми липсва всѣкаква прѣдстава. Само смѣтно долавямъ, че тя е нѣщо чисто и свѣтло. И нѣщо чуждо на всѣко твое дѣло; Връзъ нея не може да хвърлятъ сѣнка твоитѣ грѣхове, защото тя сама е свѣтлина. Азъ сжщо нѣмамъ дѣлъ въ твоитѣ грѣхове; оставамъ, само Азъ, защото Азъ съмъ съзнанието на всѣко страдание. Азъ съмъ призмата прѣзъ, която се прѣчупватъ всички лжчи идеци отъ твоитѣ

дѣла. И когато дѣлата ти сж нечисти, нечисти сж и лжчитѣ що идатѣ отъ тѣхъ. И горко ти, ако единъ день тая призма се омърси и стане непрогледна и негодна да прѣчупва лжчитѣ на дѣлата ти! Ти ще бждешъ изгубилъ компаса си морякъ, залутанъ по водитѣ на чуждо море, на чието небе хищната пасть на бурята е погълнала всички звѣзди! — Горко ти!

Искашъ ли да пиешъ кротката свѣтлина на душата си? — Иди при нея! Тя е тамъ горѣ на она върхъ, що се виси надъ облацитѣ. — Когато ти слѣзе тукъ долу, въ низинитѣ: дѣто въ водитѣ на нечисти блата се разлагатъ тѣлата на животни умрѣли отъ лакомство. Азъ дойдохъ слѣдъ тебе, но тя остана тамъ. — Ти не можешъ да разберешъ дълбината на своето безумие, когато сведе погледъ надолу -- погледъ на пожелание. Но разбрахъ я Азъ! Ти си само апетитъ и не правишъ подборъ, кога минавашъ прѣзъ поле покрито съ лѣтове, но горко на мене, защото азъ съмъ обоняние.

Бжди разуменъ. братъ! Да идемъ при нея. Стрѣмнината е голѣма, но облегни се на тоягата на отречението и бжди смѣлъ. Азъ съмъ твоя компасъ. Тежкитѣ изпарения на блатата ще разядатъ магнитната стрѣлка и тогава знай, че душата ти е загубена за тебе. Да идемъ доде е още врѣме! Тамъ кждѣто е тя, е море отъ свежестъ и чистота. Тамъ слънцето свѣрхрадостъта никога не залѣзва. Възползвай се отъ компаса си, до като е още годенъ.

Азъ съмъ уста що реди слова на напѣтствие. Вслушай се въ тия думи, до като огъня на твоя грѣхъ не е прѣсушилъ тая уста и нейната звѣнка речъ не се е прѣтопила въ неясенъ фѣфелъ.

Ето: това ти говори тази уста, брате мой, тези уста, що е още влажна отъ свежата роса на висинитѣ, — ето: това ти говрии

— Вземи тоягата на отречението и да идемъ при душата и Облегни се на крепката тояга на отречението и не бой се отъ стрѣмнината.

дѣла. И когато дѣлата ти сж нечисти, нечисти сж и лжчитѣ що идатѣ отъ тѣхъ. И горко ти, ако единъ день тая призма се омърси и стане непрогледна и негодна да прѣчупва лжчитѣ на дѣлата ти! Ти ще бждешъ изгубилъ компаса си морякъ, залутанъ по водитѣ на чуждо море, на чието небе хищната пасть на бурята е погълнала всички звѣзди! — Горко ти!

Искашъ ли да лиешъ кротката свѣтлина на душата си? — Иди при нея! Тя е тамъ горѣ на она върхъ, що се виси надъ облацитѣ. — Когато ти слѣзе тукъ долу, въ низинитѣ: дѣто въ водитѣ на нечисти блата се разлагатъ тѣлата на животни умрѣли отъ лакомство. Азъ дойдохъ слѣдъ тебе, но тя остана тамъ. — Ти не можешъ да разберешъ дълбината на своето безумие, когато сведе погледъ надолу -- погледъ на пожелание. Но разбрахъ я Азъ! Ти си само апетитъ и не правишъ подборъ, кога минавашъ прѣзъ поле покрито съ лѣтове, но горко на мене, защото азъ съмъ обоняние.

Бжди разуменъ. братъ! Да идемъ при нея. Стрѣмнината е голѣма, но облегни се на тоягата на отречението и бжди смѣлъ. Азъ съмъ твоя компасъ. Тежкитѣ изпарения на блатата ще разядатъ магнитната стрѣлка и тогава знай, че душата ти е загубена за тебе. Да идемъ доде е още врѣме! Тамъ кждѣто е тя, е море отъ свежестъ и чистота. Тамъ слънцето свѣрхрадостъта никога не залѣзва. Възползвай се отъ компаса си, до като е още годенъ.

Азъ съмъ уста що реди слова на напѣтствие. Вслушай се въ тия думи, до като огъня на твоя грѣхъ не е прѣсушилъ тая уста и нейната звѣнка речъ не се е прѣтопила въ неясенъ фѣфель.

Ето: това ти говори тази уста, брате мой, тези уста, що е още влажна отъ свежата роса на висинитѣ, — ето: това ти говрии

— Вземи тоягата на отречението и да идемъ при душата и Облегни се на крепката тояга на отречението и не бой се отъ стрѣмнината.

ВЪЗЛЮБЛЕНЪ МОЙ.

Ти майка скъпа, татко, братъ, сестрицо,
Имане, сила, ти мой духъ свѣти,
Ти съ радостъ пълнишъ моята душица
За тебъ безспиръ сърцето ми трепти.

Въвъ пѣсъци пустинни ли издъхвамъ,
Отъ жажда люта въ тежка самота,
Отъ твоето дихание чисто вдъхвамъ,
Надъ моятъ духъ безсилна е смъртъта.

Отъ твоятъ изворъ живъ водица пия
И радостъ пълни моето сърце,
Прѣдъ тебъ скръбъта си цѣла ще разкрия
Животътъ ми въвъ твои е ръцѣ.

Възлюбленни, желанни мой, прекрасни
За вечна дружба съ тебъ да бжда азъ —
Душа и Богъ, въ сказания безгласни —
Надъ моя духъ ти имашъ само власть

На всички дай, корони, дрехи златни
Палати, слава, всичко дай имъ ти.
Некъ радватъ се въвъ домове приятни
А менъ, а менъ у себе приюти.

При Тебе всѣкога ми е най-сладко,
Гласътъ Твой благъ, утѣхата свѣта
Отъ твоята гръдь, азъ искамъ мили татко,
Безсмъртни духъ, що носи любовъта.

И азъ Твой лжчъ красиво ще изгрѣя
Въ души сиротни Твоятъ Миръ ще дамъ,
Отъ твойтѣ пѣсни сладко ще имъ пѣя,
И всички ний ще служимъ въ твоя храмъ.

26. II. 1926 г.

Х.

Духъ, душа и тѣло.

Има три жизнени начала у човѣка, съ които той е дошелъ въ великата школа на земята, служащи му за ръководители и помагачи при общата творческа работа въ Вселената, за която и той е предназначенъ.

Тѣ сж тѣлото, душата и Духътъ. Тѣлото, слѣдъ като служи на първитѣ де „, изменя се и сѣтне изчезва. То не остава никаква следа слѣдъ себе си, и тѣжко томува, който си е създадалъ кумиръ отъ него — съ разрушаването на тѣлото — се разрушава и цѣлиятъ му животъ.

Духътъ е, което е абсолютно и безсмъртно у човѣка. Само Духътъ разсждава, мисли и твори. На него принадлежи чистата висока мисль. Той нашепва идеитѣ за свършенството. Той се стреми къмъ възвишено добро и красивъ идеалъ.

Всички психични промѣни, които ставатъ у човѣка се дължатъ на душата, и колкото е тя по прѣчистена, толкова чувствованията ѝ ще бждатъ по-нежни, по-чисти и ще се отождествяватъ се живота на духа — единствения източникъ на трайната радостъ. Той съ ясно, силно и просто слово крѣпи и направлява душата, когато тя се смущава отъ нѣкои настѣпили промѣни. Тогава тя трѣбва внимателно да се вслушава въ гласа на този Духъ — Висшия разумъ, ако иска да запази своята красота, да има завършенъ образъ и да свѣти като звѣзда на хоризонта на вѣчния и неперивенъ животъ на Бога.

А кой не знае що е тѣлото? Не прилича ли то на единъ красивъ и необузданъ конь, който, ако е безъ юзда прави мжчнопоправими пакости?

Душата трѣбва да слуша разума — Великото свое начало, за да може да се радва на великото щастие, което тя само отъ него може да получи и да се отдѣли като отдѣлна и независеща единица отъ тѣлото. Душата не е тѣлото, макаръ често пѣти нейни прояви да се дължатъ на правилни или неправилни физиологически функции — послѣднитѣ се явяватъ само като наслоения върху истинския душевенъ животъ и да указватъ временно влияние, слѣдъ което тя е пакъ свободна и независима.

Ако нѣма една благородна душа и единъ чистъ разумъ, които иматъ истинското мѣрило за Великото и доброто, тѣлото не знае граници въ своитѣ желаня. Често пѣти този необузданъ конь непознава своятъ господаръ и ако той само за моментъ престане да бди създаватъ се всички оня бури които често затмѣняватъ хоризонта на радостъта и слънцето за дълго врѣме не се показва.

Красиво е тѣлото. Но то е променливо и конечно. Ако не е слънцето на Духътъ да го озарява, то би било като една блѣдна мѣсечина, която нито свѣти, нито пѣкъ топли.

Това, което е истински красиво у човѣшкото създание е ду-

шата и Духътъ, тия двѣ безмъртни начала и тѣ трѣбва да се търсятъ непрестанно и да се обичатъ. Третото начало — тѣлото е органъ на първитѣ чрѣзъ която тѣ се проявятъ и него трѣбва да пазимъ чисто и дисциплинирано, за да може и то правилно да слугува.

X.

ПРАКТИЧЕНЪ ОКУЛТИЗЪМЪ

Практичния окултизъм е: приложение на извѣстни истини, малки нагледъ и затова прѣнебрегнати отъ хората.

Онѣзи, които сж оставили дълбоки слѣди въ историята на човѣчеството, сж прилагали разумно въ живота си малките зрънца отъ истина, които болшинството отъ хората сж считали и считатъ за маловажни. Въ това именно се крие силата на всѣки успѣхъ, това мога да го назова практиченъ окултизъмъ.

Истинския напредък на единъ народъ зависи отъ приложението на духовнитѣ истини въ неговия животъ. Затова онѣзи, които проучватъ и познаватъ такива истини, трѣбва да бждатъ смѣли, разумни и силни.

Животът е една вѣчна спирала, която постоянно се разширява — гнилото, старото умира, а Здравото, новото се развива.

Духовни, разумни, трудолюбиви хора, винаги сж били и ще бждат водачитѣ; скромни но необходими, които ще показватъ на човѣка пътя на неговото развитие.

Разума се придобива отъ опитностъ, силата се придобива отъ упражненіе.

Нужна е опитност, а тя се придобива от живота, затуй не трябва да се бѣга отъ живота, но да се надрастне и по възможност да му се даде новъ тласъкъ новъ стрѣмежъ.

Прѣдъ всѣки човѣкъ стои една свещена задача и за да я разреши, той трѣбва да работи надъ себе си и надъ другитѣ. Всѣки дълбоко въ душата си съзнава, че трѣбва да работи, но предъ него изпжква единъ смѣстителенъ въпросъ — Какъ? Нѣкои казватъ- че Духътъ ще ги научи; тъй е. Но човѣкъ трѣбва да бѣде годенъ, подготвенъ, опитенъ, за да може Духътъ Божи да работи чрезъ него.

Разумният човѣкъ живѣе между народа. Народа това е Божието лозе, което трѣбва да се копае.

ДЪЛА е неговото мото. Той не прибъгва къмъ крупни дѣла, а вниманието му е съсредоточено къмъ малкитѣ нѣща. Здравината на едно здание седи отъ качеството на малкитѣ тухли, отъ които е съградено.

Единъ познатъ ми разпръваше слѣдното: ед инъ день, когато билъ съ нѣкои свои приятели — бивши офицери; едни отъ тѣхъ нападнали училието и У-ля на Бѣлото Братство въ София. Тогава единъ запасенъ полковникъ, който билъ заедно съ тѣхъ отговорилъ: „Вие не знаете, и азъ едно врѣме мислѣхъ като васъ, но измѣнихъ мнѣнието си. А за това ми даде поводъ слѣдната случка, а именно: веднажъ, когато бѣхъ на гости въ едно сѣмейство, гдѣто домакинтта бѣше болна, видѣхъ 2-3 непознати менъ жени, чистеха и миеха прозорцитѣ, тѣ не бѣха слугини или наемни работници, което личеше по тѣхната външностъ. Бѣше врѣме за обѣдъ, поканиха ме да остана. Хазайнътъ покани и женитѣ, които чистѣха кѣщата да седнатъ на трапезата, и това тѣ сториха. Обѣдвахме и си приказвахме любезно. Отъ заведения разговоръ прѣзъ врѣме на обѣда, научихъ отъ сѣщитѣ тѣзи жени, че били последователки на Новото учение на „Бѣлото Братство“. Тѣ знаели, че въ тоя домъ домакинята е била болна, и отишли доброволно, даромъ, непоканени да ѝ понаредятъ кѣщата, да помогнатъ на болната госпожа. Гостенинътъ прибавилъ на своитѣ колеги: „Учението, което учи да помагаме на близкитѣ си така безкористно и безшумно, не може да бѣде лошо; то заслужава вниманието на всѣки разуменъ човѣкъ“.

Това е практиченъ окултизъмъ, или философия на дѣло. Всичко какво хване човѣкъ, да го прави най-хубаво. Въ канцеларията, въ работилницата, въ търговията той се отличава не да бѣгатъ отъ практическия животъ, но да стане майсторъ. Материалниятъ животъ въ всичкитѣ му прояви да му бѣде нѣщо обикновено, играчка. Щомъ една работа стане обикновена, губи значението си за човѣшкия стрѣмежъ, тогава стрѣмежа ще търси други прояви, а строто става основа на новото. Не бива да се пренебрегватъ опитноститѣ, които сж добити до сега. Нѣкой казвѣтъ: „отъ сега за напредъ ще живѣемъ духовенъ животъ, стари глупости не ни трѣбватъ“. Да, глупости не трѣбватъ, но житейската опитностъ ни трѣбва. За духовния човѣкъ въ канцеларията на полето, въ работилницата, той работи съ същия жаръ съ сѣщия идеалъ, както кога се моли. Това не значи човѣкъ да стане материалистъ.

Много мистици сж нарекли физическия свѣтъ свѣтъ на сѣннитѣ, и то е тѣй Материализираната форма, когато сѣчи при свѣтлината хвърля своята сѣнка, която се движи подиръ нея. Така, физическитѣ прояви, материалнитѣ прояви и форми сж отразени отъ други, невидими причини, които се казватъ духовни или причинни. Отъ това следва: както сѣнката зависи отъ обекта и отъ неговото положение относително свѣтлината, която го проектира, така всички случаи тукъ въ този животъ зависятъ отъ формитѣ на нашия духовенъ миръ и отъ неговото отношение спрямо живата природа.

За да се корегира една сѣнка, трѣбва да се измѣни обекта, който я дава или свѣтлината, която я проектира. Значи, не може да се измени живата природа — свѣтлината, но трѣбва да се измѣни духовниятъ миръ на човѣка, да се получи нова сѣнка — фи-

зическия животъ. Така, понякога се явява заблудението, че може да се измѣни външния животъ, като се употреби насилие направо върху материалнитѣ форми. Това прилича, на онѣзи кучета, които гонятъ своята сѣнка — колкото повече тѣ бѣгатъ, толкова повече и сѣнката бѣга. Всички прояви тукъ сж сѣнка на други по-дѣйствителни форми, за да се получатъ резултати трѣбва да се търси причината на сѣнката и тя да се корегира.

Необходимъ е единъ стрѣмежъ къмъ духоано съвършенство, защото подиръ него вървятъ сѣнкитѣ на физическия свѣтъ.

Този свѣтъ и онзи свѣтъ е единъ и сжщъ, само гледанъ съ други очи; тѣ сж части отъ сжщото дърво. Соковетѣ на едно дърво не могатъ да се качатъ на клончетата, ако не минатъ презъ коренитѣ

Въ това дърво, което представява живота, коренитѣ това е физическия животъ, мислитѣ сж клончета; дѣлата — плодоветѣ. Колото по голѣмо е едно дърво, толкова по силни и развити сж неговитѣ корени. Тѣй е и съ единъ духовно развитъ човѣкъ. Той има обширни познания, широки основи, въ физическия свѣтъ. Отъ тамъ той черпи тая опитностъ, която му дава сила и стрѣмежъ да расте на горе; разумностъ да върши добри дѣла. Защото само разумниятъ човѣкъ може да върши добри дѣла. И разумността се придобива отъ опитностъ, опитността е придобивка на живота.

За да може човѣкъ да се отърве отъ една неприятна работа да се въздигне на по-високо стѣпало, най-краткия пътъ е: да стане съвършенъ.

Щомъ човѣкъ придобие ония положителни качества, които срѣдата въ която е поставенъ, може да му даде, положението му въ живота ще се измѣни, той ще се издигне, и нови задачи, нови опитности ще се разкриятъ за него.

Всѣко положение, което човѣкъ заема е свързано съ извѣстни качества, които трѣбва да развие въ себе си. Единъ търговецъ, какви сж положителнитѣ качества, които той трѣбва да придобие? Единъ лѣкарь, единъ учителъ, художникъ, занаятчия, това сж всѣ положения въ които се разработватъ различни страни на човѣшката природа.

Когато човѣкъ се научи да наблюдава малкитѣ нѣща, символи на физическия свѣтъ, ще види въ него — духовния.

Духовниятъ човѣкъ знае, че върши всѣкжде и всѣкога Божията работа, и като служи на такъвъ мощенъ господаръ, той въ всичко е опитенъ и всичко знае.

Който иска да стане квасъ за сѣта, не само не трѣбва да бѣга отъ него но трѣбва да стане абсолютенъ господаръ на неговата наука, знание и сили.

Разумниятъ човѣкъ старото владѣе, новото проучва. Съ старото се крѣпи, съ новото — новъ животъ гради.

А. Б.

Георги Томалевски.

Въ часове на размисълъ

I

ТИШИНАТА.

Това, че Ти си, е несъмнено за омото, което иска да Те види. Ти прѣбждвашъ еднакво въ цѣлата вѣчностъ и когато вѣрваме въ Тебе, и когато невѣрието царува въ душиѣ.

Твоятъ миръ и твоеото величие еднакво сж и въ часѣтъ на разярената битка и въ най-тихия часъ на труда въ полето

Нашата кратка размисълъ не може да долови великото творчество що се извършва въ тишината

Почивамъ на меката трѣва.

Слънцето ме стопля приятно, леко. Отъ нийдѣ гласъ се не дочува. Потъналъ погледа се губи въ бездѣното море на лазура. Часъ на миръ. Въ него искамъ да доловя трепетъ отъ великата Ти Размисълъ.

Тишина, никой не смѣе да прѣкъсне нейното тържество съ шумѣтъ отъ земни гласове.

. . . Невидима ржка облича и съблича природата въ разноцвѣтни дрѣхи. Невидима ржка изпѣстря цвѣналитѣ чашки, невидима ржка откъсва есени листята отъ дървото, невидима ржка работи въ душата ми, облича ме въ доспѣхи нови, въ нова броня. Сжщата ржка запасва ме съ мечъ, звѣнѣтъ на когото чувахъ въ сѣнищата на почитѣ, сжщата разпалва замжждѣлото кандило съ кротъкъ пламъ.

За гдѣ ни готвятъ?

Защо обличатъ въ доспѣхи нови душата ни?

Любовѣта приготвя своя празникъ и когато сѣкне глѣчѣта на земната суетностъ, тя ще се изправи прѣдъ насъ като нова невидима пролѣтъ до часа. До тогава ще бди и ще чака омото на Вѣчно Будниятъ стражъ въ тишината, и невидима ржка ще ни облича одеждитѣ за идващото тържество.

Тишина! Да бихме знали ние колко чудни гласове долавя ухото ни въ тебе, не бихме нарушавали съ земни гласове, твойто тържество. Въ тебъ нѣма покоя на мъртавитѣ, но трепетѣтъ на размисълъ!

. . . . Това че Ти си, е несъмнено за омото, което иска да те види.

Лежа на меката трѣва. Бездѣното море на лазура диша чистота и свѣжестъ. Тамъ нѣкъдѣ въ безпредѣла има още свѣтове — безчисленъ рой отъ прѣснати слѣнца изпращатъ своятъ ритѣмъ, и само минутитѣ на тишината, минутитѣ на размисълъ и миръ, донасятъ тѣхното далечно привѣтствие

Тая тишина не ми напомня сънѣтъ на умората. Въ нея нѣщо се ражда подъ неспирната размисълъ на Вѣчно Будниятъ.

Въ нея невидима ръка ни облича въ доспѣхи за прииждащото тържество на Любовта

II

СПОМЕНЪ.

Азъ пазя мой споменъ за тебе не при множеството, изоставени спомени на моитѣ дни. Не ще оставя да падне прахътъ на забравата върху блѣска на тия часове. Тѣ сж като бисерни зърна, които не ще примѣся въ вѣхтата съкровищница, кждѣто стоятъ изоставенитѣ накити на миналото врѣме.

Не, вѣчно блѣскави ще бждатъ тия перли, и ще грѣятъ въ нощитѣ ми, както грѣятъ звѣздитѣ по небето. Нѣмамъ нищо, което да ми спомня зарадъ тебъ. Не взехъ нито зърно отъ твойтѣ накити. Но затова направихъ цѣла низа отъ отъ малкитѣ, вълшебни мигове на нѣвгашното врѣме — тѣ сж моето богатство днесъ.

Помнишъ ли лазурната усмивка на небето и възторжената пѣсенъ на чучулигата, която потжваше въ океана на небесния лазуръ! Тогава бѣше ранна пролѣтъ, пременена въ бѣло, като млада царица.

Споменътъ за тия дни донася ли ти макко радостъ въ рѣмливитѣ и мокри дни на есенята.

Помнишъ ли гората съ вѣковното мълчание, кждѣто стволуетъ на грамаднитѣ елхи стояха като неподвижни великани, забравени въ размисълъ? Помнишъ ли полята, кичеститѣ долини, презъ които се отива къмъ морето?

Морето помнишъ ли размѣтало вълни съ бѣсенъ ревъ. Въ твоя сжнь ти срѣскашъ ли се отъ воя на страшна буря, или пѣкъ литвишъ съ плавния лѣтежъ на чайкитѣ къмъ златната страна, що се недри дилече задъ бѣлата прѣграда на облацитѣ въ хоризонта.

Азъ пазя тоя споменъ въ душата си

Изгрѣва и захожда слънцето, поело своя пжтъ отъ първия день на живота. Лѣти врѣмето, като отнися измамата въ своята измама. Земята се прѣвѣрща отново въ земя, прибира въ себе си това що има земна тлѣнностъ, а духътъ поелъ по стжпкитѣ на вѣчността, отива къмъ това, що нѣма нивга край.

Изгрѣва слънцето и пакъ захожда. Настава вечеръ. Лежи строшено ралото, което браздѣше чернитѣ пазви на земята. Чу-кътъ що правѣше червеното желѣзо да трѣпне, не кжнти врѣхъ наковалнята, а колесницета съ която като вихъръ летѣше човѣкътъ разпрѣгната стои въ покой и по блѣскавата шина се вижда рждамата на забрава.

Какво остана отъ житейскиятъ изминатъ пжтъ? Безсмисленъ ли бѣ той?

Не, за орача отъ работнитѣ дни на нивата, остана скромното усилие, което направи волята упорита, а сърцето благордно.

Останаха му миговетъ отъ раннитъ утрини, когато той съведе-на глава очакавше слънцето задъ планинитъ.

Отъ труда надъ коравия металъ остана вѣрата за силата що имаме въ ржката. Отъ пустата разпрѣгната кола остана вѣ-рата, че нѣма мѣсто гдѣто да не сгази ногата на вѣчно диращия духъ.

Всичко друго изостава, стопява се като сѣтното парче ледъ на пролѣтното слънце. Материята потъва въ земята, за-лѣзватъ сѣнкитъ на великата измама, а духътъ свободенъ поема друмъ по стѣпкитъ на вѣчността.

Това и азъ завардихъ за тебе.

Нито едно зърно азъ нѣмамъ отъ твоитъ накити, но цѣла низа перли имамъ — нанизи отъ свѣтлитъ блѣстящи часове на нѣвгашното врѣме. Тѣхъ не ще вземе земята. Нетлѣнното ще ги отнесе въ своето царство

Истинската цѣнностъ нѣма име. Нито се взема, нито се да-ва съ ржка. Нея „безумнитъ“ дилятъ день и нощъ.

Едни отъ тѣхъ трѣгватъ въ ранина за нея, а други още бродятъ като пилигрими изъ свѣта

Ти си далече нѣкждѣ. Нищо не остана което да напомня зарадъ тебъ. Останаха само часоветъ на нѣвгашната радостъ, на-низани като свѣтла низа.

Дали сж тѣ отъ миража на земната измама? Ето какъ ще разбера:

Ще чакамъ изгрѣва на „деня“. Тогава земята ще прибере въ своитъ пазви земното, и ако повдигналия се духъ по стѣпки-тѣ на вѣчността ги понесе съ себе си, тогава тѣ сж мигове отъ вѣчността

НОЩЬТА НА ИЗПИТАНИЕТО.

Изъ „Книга на Разговоритъ“ отъ Бо-Йнъ-Ра.

Това се случи тогава, когато азъ още бѣхъ ученикъ на моя великъ гурю.

То бѣше тогава, когато азъ тепърва трѣбваше да покажа, че мога да стана „братъ“ на моя учителъ.

Нощта разтвори дълбоки, безмълвни бездни.

Долинитъ се сливаха въ едно, а планинитъ се възправяха сѣкашъ опълчени противъ нѣщо.

Изъ навжсенитъ висини се спуска единъ орелъ съ тежъкъ размахъ на крилѣтѣ.

А около менъ зацари такава тишина, че кръвътa бучеше въ жилитѣ ми като потокъ.

И азъ се изпълнихъ съ такава тѣга, че и водопади отъ мѣтни дѣждове да се излѣха, нѣмаше мѣсто нито за капка повече. .

Неподвиженъ, като забулена просфора на велики петѣкъ, изплува мѣсецътъ вцепененъ и помъртвѣлъ изъ печалнитѣ облаци.

Тѣлото ми трептѣше съ всичкитѣ си фибри и чинѣше ми се, че още малко и то ще се съсипе отъ ония изпити, които бѣха отминали прѣди. . .

Нѣщо ужасно сѣкашъ се силѣше изъ невидѣлица да го одуши.

Ала изведнѣжъ окото ми започна да „вижда“ по другъ начинъ и туй което виждаше — то бѣха сѣщества на разпадащи се, гниеци свѣтове, — сѣщества, които не страдаха отъ отвратителността, гнусотата, защото тѣ си изглеждаха едно на друго, както чувствувахъ, извънредно хубави въ тѣхната неизказана грозота. . .

Ужасъ и отвръщение излизаше отъ тѣхъ и моя погледъ всмукваше мириади отровни стрѣли, които се вбиваха въ сърцето ми, когато трѣбаше да срѣщне тѣхнитѣ тѣпи погледи.

А тѣ се радваха на своята гнѣснавостъ, и всѣка нова рана, която цѣфваше въ моето окървавено отъ стрѣлитѣ сърце, извиваше въ тѣхъ жестока, приятна наслада.

Искаше ми се да потъна въ земята отъ мѣжа, или плѣтъта ми да бѣде хвърлена на вълцитѣ, отколкото да попадне въ рѣцѣтъ на тия отвратителни чудовища, — но земята не се разтваряше, а пѣкъ вълцитѣ и тѣ избѣгваха тия чемерни мѣста. . .

Душата ми се задушваше отъ безименна мѣжа, а тѣлото ми се гърчеше като настѣпенъ червей. . .

А чудовищата се озбиха съ своитѣ голѣми, широки зѣби, които стърчаха изъ окървавенитѣ имъ муцуни, и тѣхнитѣ лигави очи прѣскаха зелени отровни свѣткавици.

А азъ почувствувахъ, че тѣ ме смѣтаха вече довольно слабъ, за да имъ стана плячка и че още отъ сега се радваха за своята побѣда. . . .

Но явната гибелъ пробуди въ менъ силата на отчаянието и азъ имъ се съпротивихъ.

Азъ зграбчихъ първия отъ демонитѣ, който бѣше най-близо до менъ — той се прилѣпи като студена, лепкава маса, — и започнахъ да го душа, макаръ че почти изнемогвахъ отъ погнуса, доде най-послѣ уморенъ, той отпадна отъ менъ.

И тогава цѣлото сънмище, което ме заобикаляше, като ужасено отстъпи назадъ, така че въ единия отъ тия демони азъ сѣкашъ бѣхъ побѣдилъ всичкитѣ.

Тѣ боязливо се свиха къмъ земята и се силѣха да избѣгнатъ моя погледъ.

Колкото по се приближавахъ до тѣхъ, толкова по-бързо отстъпваха тѣ назадъ.

А когато мѣсецътъ започна да блѣднѣе и новиятъ день се показва на изтокъ, тия гнѣсни сѣщества се сплетоха диво едно

съ друго, издигнаха се постепенно надъ земята и се понесоха нататък като дълъгъ, тъменъ облакъ.

А азъ чувствувахъ, че ги дебнѣше вече смъртъта и че надали можеха да избѣгнатъ унищожението.

А слънцето изгрѣ кърваво-червено надъ блесналото море, и въ неговата лъчезарна свѣтлина тъмниятъ облакъ започна да се стапя, прѣвърна се въ златна вълма и най-послѣ изчезна въ златисто-бѣлата свѣтлина.

А прѣдъ менъ внезапно прѣдстана учителятъ, протегна ми ръка, погледна ме радостно въ очитѣ и ми каза:

„Азъ се радвамъ, че пакъ мога да те поздравя въ свѣтлината на деня. — Азъ понесохъ голѣмо безпокойство зарадъ тебъ, но ти се показва господаръ на междинния свѣтъ. Ти можешъ отъ сега нататкъ да минавашъ безопасно прѣзъ него, и всички дѣмони ще лежатъ покорно при нозѣтъ ти! — — “

Разговоръ за оттеглянето на Съвършения

Изъ „Книга на Разговоритѣ“ отъ Бо-Инъ-Ра.

„Що става“, запита единъ ученикъ Учителя, „когато нѣкой отъ великото братство се оттегли отъ земния животъ? Дали изчезва той въ безкрайния океанъ на духовната свѣтлина, съзнавайки още само себе си единичкъ въ свѣтлината, — дали живѣе въ висшо духовно единение, свързанъ само като духъ съ своитѣ възвишени братя, — или е все още по нѣкакъвъ начинъ близо до земята?.“

А Учителятъ отговори и рече:

„Когато Съвършениятъ види, че идва деня, когато ще се свърши неговото овързваие за земната дреха, тогава той отдава себе си, както и силата, що дължи на славата на единението, на слѣдния отъ веригата, който е възпламенилъ своята човѣщина отъ слънцето, за да бжде наслѣдникъ на Помазания въ живота на човѣчеството на своето врѣме.

Дотогава другия е билъ ученикъ на Съвършения, макаръ отдавна вече да се е подвизавалъ като учителъ срѣдъ учителитѣ на Седемтъ Врати. . .

Отдѣлящия се му казва:

„Днесъ азъ ще те направя пжтъ, защото самъ азъ бѣхъ досега „пжтъ“ и минахъ самъ прѣзъ себе си.

— Двамина ще бждатъ посемсега едно и отъ двама ни ще се роди третиятъ, — тукъ се крие тайната, въ която ти се съединявашъ съ менъ!

Главата на Януса се постоянно върти!

Стариятъ отстъпва на младия и младиятъ трѣба да стане стария.

Ала и двамата раждатъ изъ себе си третиятъ. — единиятъ, който вѣчно прѣбжда въ битието, и трѣба да бжде тамъ, кждѣто има „битие“, . . .

Онова, що протича прѣзъ веригата, дава животъ на стария, на младия и на оня, когото тѣ изъ себе си родиха! —

Така, втъканъ въ веригата прѣзъ всички грядущи врѣмена, разливай свѣтлината, която въ двама чи свѣти! —

Азъ напускамъ вече тази земна дреха.

Онова, което тя крие въ себе си, оставямъ го въ твоята ржка.

Самъ азъ прибирамъ себе си въ тебе, защото азъ принадлежа къмъ ония, които оставатъ да помагатъ на людетѣ отъ тази земя, и ти по сжщия начинъ принадлежишъ къмъ насъ!

Никога не можемъ ние да напуснемъ земята, нито въ този нито въ бждащия свѣтовенъ периодъ, доклѣ послѣдния човѣкъ не влѣзе въ свѣтлината!

Нѣма ни една тайна на земята, която да се равни съ тази!

Тѣй влиза духа на Съвършения въ тогова, който прѣди му е билъ ученикъ, та ставатъ двамата едно.

В Ъ С Т И

ПРЕДСТАВЯНЕ НА ОКУЛТНИ ДРАМИ ВЪ ГЬОТЕАНУМЪ

окултниятъ университетъ „Гьотеанумъ“ е построенъ отново и то по-голямъ отъ предишния. Презъ последнитѣ мѣсеци въ него се представиха мистичнитѣ драми на Д-ръ Щайнеръ. Той е писалъ 4 такива драми въ стихове: „Прага на посвещението“, „Изпитътъ на душата“, „Пазачътъ на прага“ и Събуждането на душата“. Въ тѣхъ е описанъ пѣтя на окултния ученикъ; неговитѣ борби и просвѣтлене. Преди построяването на „Гьотеанумъ“, окултнитѣ драми се представяха Мюнхенъ, Пайперсъ сравнява драмите на Д-ръ Щайнеръ по ве-

личието на съдържанието и на формата само съ произведенията на Есхилъ. Секцията за словесни искусства въ Гьотеанумъ ръководи представянето на драмитѣ. Тая секция е подъ ръководството на г-жа Мария Щайнеръ.

Когато дойде пролѣтътъ, тя носи обнова въ цѣлата природа. Сжщо така и окултното движение проявява своето творчество въ цѣлокупния животъ. Нѣма областъ, въ която да не се внася нѣщо ново чрезъ окултизма. Между другото и въ театралното изкуството. И у насъ окултното движение ще роди нуждата отъ „новата драма“

К н и ж н и н а

Получиха се въ редакцията слѣднитѣ списания вѣстници и книги:

1. Национализъмъ отъ индуския поетъ Р. Тагоръ. 10 лв.

2. Тайниятъ порокъ, съставилъ Вл. Чертковъ.

Съдържа трезви мисли за положитѣ отношения, отъ Д-ръ Ал. Стогхемъ, и Ел. Бърнсъ.

Издание на Ив. Кулумджиевъ, Бачо Киро 13, София.

3. Учителска мисль книга 9 и 10.

4. Слънчеви и въздушни бани. Проф. Шоненбергеръ и Д-ръ Граацъ

5. Человѣкъ и алкоолъ. Д-ръ А. Будкевичъ.

Издание на Ив. Кулумджиевъ.

6. *Bulgara Esperantisto*. — кн. 9.

7. Всемирна лѣтопись. кн. 7.

8. Есперанто. брой 20 и 21

9. Свобода. — 132, 133, 134.

10. Пжтникъ — 124, 125, 126, 126

11. Устремъ. — 40.

12. Наковалня — 26, 27, 28.

13. Добро здраве — 25.

14. Ново общество — 49.

15. Витлиемска звезда — 22, 23.

16. *Psychic Magazine* 204 и 205.

17. Есперантска младежъ — 7.

18. Къмъ здраве — 7.

19. Здравна просвѣта 16, 17, 18.

20. Борба — 8, Идеино организационенъ органъ на Ученическия неутраленъ въздържателенъ съюзъ

21. Покровитель на животнитѣ. година II кн. 1 и 2.

22. *Luce e Ombra* год. XXVI кн. 3.

23. Проблемитѣ на изкуството, отъ Ат. Илиевъ издание на библиотека Натурфилософско четиво, Урежда Проф. Д-ръ Ас. Златаровъ, (Бѣлѣжка).

Въ преведената книга „Национализъмъ“ отъ Р. Тагоръ, незнаемъ по какви съображения е изпусната една голѣма и важна глава „Национализъмъ въ Япония“. Когато се превежда една книга, хубаво е преводача да не си позволява, да я разкъсва на парчета, защото съ това той нарушава нейното единство и може би лишава четцитѣ отъ важни мисли, които понѣкога сж акцентното ударение на цѣлото съчинение. За да постави въ тоя редъ главитѣ на книгата, Р. Тагоръ, е ималъ строго нѣкакво съображение и замисль и никой преводачъ не бива да нарушава тоя редъ нито да изхвърля нѣщо, защото това за прокараната идея съчинението, не е позволено.

Ако причинитѣ сж отъ материално естество, уместно е било да се почака и да не се бърза, защото по-хубаво е тая много разпространена книга да се чете на чуждъ езикъ, отколкото на нашия и осакатена.

СЪДЪРЖАНИЕ НА 4 и 5 КНИЖКИ

1. Великата ересь — г. 2. Идващата раса — Г. Томалевски. 3. Основитѣ на духовната музика—Ами-Сажъ. 4. Психология на вѣрата. 5. Живитѣ барометри — Добранъ. 6. Символизъмъ въ Природата и символизъмъ въ изкуството — Gis Moll. 7. Нѣколко думи за окултната биология. Нови насоки въ биологията — Б. Боевъ. 8. Изслѣдванията на Гурвичъ и ученицитѣ му — Б. Боевъ. 10. На самъ съ себе си — Боянъ Планински, и пр.

Умоляваме ония отъ абонатитѣ на списанието, които още не сж си изплатили абонамента, да сторятъ това, за да помогнатъ за редовното му излизане.

Който наврѣме помага — двойно помага.

Зовемъ всички които смѣтатъ, че **ЖИТНО ЗЪРНО** разнася въ обществото свѣтлината на едно духовно схващане, което може да обнови живота — да се погрижатъ за неговото по-широко разпространение, като запишатъ повече абонати.

Годишенъ абонаментъ 60 лв.

Редакция **ОБОРИЩЕ 14**
СОФИЯ.

Отдѣлна книжка 6 лв.